

W

nowej roli

Miesięcznik
Rolniczy

ISSN 2300-4487
Nr 10 (102) październik 2019

Różowy październik

- miesiąc profilaktyki raka piersi

str. 8-9

Odmiany żyta ozimego

- badane w doświadczeniach PDO

str. 10-11

Dynia

- królowa jesieni

str. 15

Spis treści

Aktualności

Nawadnianie

.....str. 4

Pomoc suszowa

.....str. 5

Dzień Kobiet Wiejskich

.....str. 5

Płatności bezpośrednie

.....str. 5

Działania izby rolniczej

.....str. 6

Specjalista doradza

Inwestycje drobiarskie

.....str. 7

Temat numeru

Różowy październik

.....str. 8-9

Dobre praktyki w rolnictwie

Odmiany żyta ozimego

.....str. 10-11

Walka z kulawizną

.....str. 12-13

Ubezpieczajmy się u siebie

Ubezpieczenia obowiązkowe

.....str. 14

Informacje z rynku „Zjazdowa”

Dynia - królowa jesieni

.....str. 15

Smaki i pasje z regionu

Święto owoców i warzyw

.....str. 16

Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego

ul. Północna 27/29 91-420 Łódź

tel. 42 632-70-21 fax 42 632-70-31,

www.izbarolnicza.lodz.pl

Izba Rolnicza
Województwa Łódzkiego

Biura Powiatowe	Przewodniczący/ Delegat	Adres biura	Telefon/@
Bełchatów	Piotr Kociołek Janusz Frydrychowski	Urząd Gminy ul. Kościuszki 13 97-400 Bełchatów, pok. 9	511 124 504 bpbelchatow@izbarolnicza.lodz.pl
Brzeziny	Eugeniusz Supera Dorota Kołodziejczyk	UG Brzeziny ul. Sienkiewicza 16 A 95-060 Brzeziny	510 474 851 bpbrzeziny@izbarolnicza.lodz.pl
Kutno	Włodzimierz Jaworski Andrzej Górczyński	Siedziba BGŻ ul. Podrzeczna 18 99-300 Kutno, pok. 117	510 474 825 bpkutno@izbarolnicza.lodz.pl
Łask	Bronisław Węglewski Iwona Mamzer	ul. Narutowicza 17 98-100 Łask	510 474 871 bpłask@izbarolnicza.lodz.pl
Łęczyca	Zbigniew Marczak Krzysztof Ogórek	ul. Przedrynek 2, parter 99-100 Łęczyca	510 474 725 bpleczyca@izbarolnicza.lodz.pl
Łowicz	Roman Wodzyński Waldemar Wojciechowski	ul. Starościńska 1 99-400 Łowicz, pok. 213	510 474 800 bplowicz@izbarolnicza.lodz.pl
Łódź-Wschód	Michał Owczarek Marcin Derach	UG w Andrespolu ul. Rokicińska 126 95-020 Andrespol	510 474 874 bplodz-wsch@izbarolnicza.lodz.pl
Opoczno	Marian Kacprzak Krzysztof Juszyński	Starostwo Powiatowe ul. Kwiatowa 1a 26-300 Opoczno, pok. C16	510 474 870 bpopoczno@izbarolnicza.lodz.pl
Pabianice	Grzegorz Antoniewski Jan Chojewski	ul. Piłsudskiego 34 95-200 Pabianice	510 474 865 bppabianice@izbarolnicza.lodz.pl
Pajęczno	Paweł Sikora Jarosław Gasiński	ul. 1 Maja 13/ 15 98-330 Pajęczno, pok. 14	510 474 813 bppajeczno@izbarolnicza.lodz.pl
Piotrków Tryb.	Janusz Terka Szymon Bogusławski	Starostwo Powiatowe Al. 3 Maja 33 97-300 Piotrków Tryb.	510 474 861 bpiotrkow@izbarolnicza.lodz.pl
Poddębice	Ewa Bednarek Leszek Chmielecki	GS Samopomoc Chłopska ul. Kaliska 3/5 99-200 Poddębice	510 474 725 bppoddębice@izbarolnicza.lodz.pl
Radomsko	Andrzej Komala Andrzej Gruszczyński	ul. Kościuszki 6 97-500 Radomsko, pok. 210	510 474 801 bpradomsko@izbarolnicza.lodz.pl
Rawa Maz.	Sylwester Libera Małgorzata Rosa	ul. Kościuszki 5 96-200 Rawa Maz., pok. 58	510 474 850 bprawam@izbarolnicza.lodz.pl
Sieradz	Jan Kołodziejczyk Jerzy Wróbel	ul. POW 30 98-200 Sieradz	511 124 538 bpsieradz@izbarolnicza.lodz.pl
Skierniewice	Jacek Ossowicz Roman Rosiński	ul. Konstytucji 3 Maja 6 96-100 Skierniewice	510 474 841 bpskierniewice@izbarolnicza.lodz.pl
Tomaszów Maz.	Dariusz Kowalczyk Paweł Rochala	ul. Św. Antoniego 41 97-200 Tomaszów Maz., pok. 20	510 474 862 bptomaszow@izbarolnicza.lodz.pl
Wieluń	Krzysztof Wróbel Zbigniew Szukdlarek	ul. Palestrancka 5/4 98-300 Wieluń	510 474 804 bpwielun@izbarolnicza.lodz.pl
Wieruszów	Jerzy Karsznia Adam Ciećka	ul. Waryńskiego 14 98-400 Wieruszów	510 474 804 bpwieruszow@izbarolnicza.lodz.pl
Zduńska Wola	Zenon Kowalski Krzysztof Nowak	ul. Ceramiczna 10 98-220 Zduńska Wola	510 474 793 bpzdunska.wola@izbarolnicza.lodz.pl
Zgierz	Jerzy Kuzański Adam Michaś	MPGK w Zgierzu ul. Łęczycka 24 95-100 Zgierz	510 474 738 bpzgierz@izbarolnicza.lodz.pl

TOWARZYSTWO
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH

T U W

Nazwa Placówki	Adres biura	Telefon
Biuro Regionalne w Łodzi	91-342 Łódź ul. Swojska 4	42/640-68-53, 640-68-54 lodz@tuw.pl
Oddział w Piotrkowie Tryb.	97-300 Piotrków Trybunalski Al. 3 Maja 33	44/649-69-29, 649-69-80 piotrkowtrybunalski@tuw.pl
Oddział w Bełchatowie	97-400 Bełchatów ul. Wojska Polskiego 27 A	44/633-01-03 belchatow@tuw.pl
Oddział w Skierniewicach	96-100 Skierniewice ul. Senatorska 25	46/832-30-00, 832-36-49 skierniewice@tuw.pl
Oddział w Łowiczu	99-400 Łowicz ul. Zduńska 51	46/837-00-79 lowicz@tuw.pl
Oddział w Kutnie	99-300 Kutno ul. Zduńska 9	24/254-17-00 kutno@tuw.pl
Oddział w Sieradzu	98-200 Sieradz, ul. Rynek 19	43/822-33-99 fax: 822-38-68 sieradz@tuw.pl
Oddział w Łęczycy	99-100 Łęczyca, ul. Przedrynek 8	24/721-01-61 leczyca@tuw.pl
Oddział w Radomsku	97-500 Radomsko, ul. Piłsudskiego 4	44/683-51-05, 683-21-27 radomsko@tuw.pl

Miesięcznik Rolniczy

Redakcja: Materiały do gazety

Sylwia Skulimowska – 604 627 197

sylwia.skulimowska@izbarolnicza.lodz.pl

Reklama: Piotr Kociołek – 692 467 000

piotr.kociolek@wp.pl

Zdjęcie na okładce: Adobe Stock

Artykuł tematyczny - Różowy październik str. 8-9

Redakcja i wydawca nie ponoszą odpowiedzialności za treść tekstów i reklam dostarczonych przez instytucje współpracujące.

Redakcja nie zwraca niezamówionych tekstów i zastrzega sobie prawo ich skracania, redagowania i umieszczania na stronie www.izbarolnicza.lodz.pl

Nakład: 10 000 egz. ISSN 2300 - 4487

Wydawca: SAM-ROL Sp. z o. o.,
ul. Północna 27/29, 91 - 420 Łódź,
tel. 42 632 70 21

Projekty i druk: www.tagraf.pl

VI kadencja KRIR - nowe władze

27 września 2019 r. w Parzniewie odbyło się I Posiedzenie Krajowej Rady Izb Rolniczych VI kadencji, podczas którego wybrano nowe organy KRIR. Na stanowisku Prezesa oraz Wiceprezesa – bez zmian: Prezesem KRIR został Wiktor Szmulewicz – Prezes Mazowieckiej Izby Rolniczej, natomiast Wiceprezesem Mirosław Borowski – Delegat Warmińsko-Mazurskiej Izby Rolniczej. Członkiem Zarządu KRIR po raz pierwszy została kobieta – Jolanta Nawrocka, delegat Wielkopolskiej Izby Rolniczej. Skład Zarządu uzupełnili: Prezes Małopolskiej Izby Rolniczej – Ryszard Czaicki oraz Robert Nowak – delegat Śląskiej Izby Rolniczej (wybrany ponownie). Podczas posiedzenia wybrano również Członków Komisji Rewizyjnej KRIR oraz powołano Komisję Budżetową KRIR.

Po wyborczej części posiedzenia, przyjęto wnioski zgłoszone przez członków KRIR: m.in. w sprawie opiniowania przez Izby Rolnicze procedur w KOWR dotyczących utworzenia i połączenia gospodarstw rolnych, czy wypłat rekompensat rolnikom na obszarach ASF za zutilizowane świnie. Z doświadczeń na obszarach ASF wynika, że w gospodarstwach, gdzie doszło do przymusowego uboju i utylizacji świń, stosowana jest praktyka, że każde uchybienie rolnika jest powodem zawieszania wypłaty całej kwoty należnego odszkodowania. Zdaniem Członków KRIR w takich sytuacjach, np. przy niewielkich uchybieniach, rolnik mógł otrzymać niezwłocznie co najmniej 70%, a resztę po usunięciu tych uchybień.

W zakresie działania PROW 2014-2020 „Modernizacja

w gospodarstwie, a są wykorzystywane w procesie produkcyjnym, np. umowa 5 letnia na dostawę słomy w gospodarstwie ogrodniczym, które chce zakupić maszynę do rozścielania słomy; wymuszanie umów 5 letnich na zakup obornika i innych nawozów organicznych w sytuacji, gdy gospodarstwo sadownicze zamierza kupić rozrutnik obornika – dzieje się to w sytuacji swobody i dostępności rynkowej takich produktów (towarów),

- zmuszanie do uzasadniania zakupów tzw. produktów (towarów) oczywistych, np. zakup skrzyniopalet w gospodarstwie sadowniczym i żądanie wyjaśnień, do czego do tej pory zbierano jabłka,

- zmuszanie beneficjentów do wpisywania do wniosków (BP) kosztów niekwalifikowanych, które mogą być zrealizo-

Od lewej: Katarzyna Szczepaniak – Dyrektor KRIR, Robert Nowak, Mirosław Borowski, Jolanta Nawrocka, Ryszard Czaicki, Wiktor Szmulewicz - Prezes KRIR

gospodarstw” zwrócono uwagę, że od momentu uruchomienia tego działania w 2016 roku nasilają się coraz bardziej negatywne opinie rolników i doradców rolnych co do zasad procedowania wniosków, w sytuacji, gdy w tym samym czasie MRiRW wielokrotnie zapewniało, że z każdym naborem są wprowadzane „uproszczenia”. Zdaniem KRIR należy wystąpić o rzeczywiste a nie pozorne, uproszczenia procedur dla ww. działania, w szczególności należy usunąć następujące utrudnienia i absurdy:

- zmuszanie beneficjentów do zawierania fikcyjnych umów na dostawę materiałów, które nie są produkowane

wane w późniejszym okresie z własnych środków, np. zakup podpór do drzewek, spinek itp. a wpisywanie tych kosztów naraża niepotrzebnie rolnika na późniejsze kontrole ARIMR,

- wymaganie planu rozmieszczenia budynków w gospodarstwie przy zakupach maszyn nie związanych z budynkami (w instrukcji do WOP nie jest wymagane),

- wymaganie uzasadnienia w jaki sposób dany sprzęt uzyskuje punkty za ochronę środowiska i klimatu, w sytuacji gdy ustaliło to już MRiRW,

- mylenie podatku dochodowego z podatkiem VAT.

Zródło: KRIR

KONDOLENCJE

Członkowi IV i V kadencji Rady Powiatowej Izby Rolniczej
Województwa Łódzkiego Powiatu Rawskiego

**Panu
Piotrowi Chylakowi**
wyrazy głębokiego współczucia
z powodu śmierci

OJCA

składa Zarząd Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego
oraz Rada Powiatowa IRWŁ Powiatu Rawskiego

Członkowi Rady Powiatowej Izby Rolniczej
Województwa Łódzkiego Powiatu Pajęczańskiego

**Panu
Andrzejowi Błasiakowi**
wyrazy głębokiego współczucia
z powodu śmierci

OJCA

składa Zarząd Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego
oraz Rada Powiatowa IRWŁ Powiatu Pajęczańskiego

Szanowni Państwo,

Gratuluje Panu Wiktorowi Szmulewiczowi ponownego wyboru na Prezesa Krajowej Rady Izb Rolniczych VI kadencji, gratuluje również Członkom Zarządu, a szczególnie Pani Jolancie Nawrockiej - Delegatce Wielkopolskiej Izby Rolniczej - pierwszej kobiecie, która zasiada we władzach Krajowej Rady Izb Rolniczych. Miło mi również poinformować, że w czasie I Walnego Zgromadzenia Krajowej Rady Izb Rolniczych VI kadencji zostałem wybrany na Przewodniczącego Komisji Rewizyjnej. Gratuluje również pozostałym Członkom Komisji Rewizyjnej oraz Komisji Budżetowej, wybranym na tym posiedzeniu. Liczę na owocną współpracę i dobre działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa w Polsce.

Październik to wyjątkowy miesiąc, ponieważ 15 października przypada Międzynarodowy Dzień Kobiet Wiejskich i to właśnie październik jest miesiącem walki z rakiem piersi. Problematykę tę poruszamy w *Temacie numeru*. Bardzo dziękuję Pani Minister Józefie Szczurek-Żelazko za kilka słów na temat potrzeby badań profilaktycznych.

Szanowne Panie, w tym wyjątkowym czasie życzę Wam dużo zdrowia, ale przede wszystkim troski o to zdrowie i troski o regularne wykonywanie badań profilaktycznych. Życzę wielu wspaniałych inicjatyw w sferze zawodowej, wielu spełnionych marzeń i wielu radosnych chwil w życiu prywatnym. Uśmiechu i optymizmu na każdy dzień!

Prezes Izby Rolniczej Województwa
Łódzkiego

Dionizy Tomasz Anielski

Modernizacja gospodarstw rolnych - w obszarze nawadniania

• ma nadany numer identyfikacyjny w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, przy czym

Ogłoszenie Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy na operacje typu „Modernizacja gospodarstw rolnych” w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020 w obszarze nawadniania w gospodarstwie rolnym, w terminie od dnia 25 września 2019 r. do dnia 22 listopada 2019 r.

Warunki i tryb przyznawania pomocy, w tym szczegółowe informacje o prawach i obowiązkach beneficjentów, określa rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej na operacje typu „Modernizacja gospodarstw rolnych” w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020 (Dz. U. z 2015 r. poz. 1371, z późn. zm.), zwane dalej „rozporządzeniem wykonawczym” którego treść dostępna jest na stronie internetowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi www.gov.pl/web/rolnictwo oraz Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) www.arimr.gov.pl

Pomoc przyznaje się rolnikowi, o którym mowa w art. 17 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 487, z późn. zm.), (dalej: rozporządzenie nr 1305/2013) jeżeli m.in.:

• jest posiadaczem samoistnym lub zależnym: gospodarstwa rolnego w rozumieniu art. 553 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1145), obejmującego co najmniej 1 ha i nie więcej niż 300 ha gruntów ornych, sadów, łąk trwałych, pastwisk trwałych, gruntów rolnych zabudowanych, gruntów pod stawami lub gruntów pod rowami, lub nieruchomości służącej do prowadzenia produkcji w zakresie działań specjalnych produkcji rolnej w rozumieniu ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2019 r. poz. 299 i 303) w brzmieniu z dnia 12 grudnia 2014 r. położonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zwanych dalej „gospodarstwem”;

• w gospodarstwie, którego jest posiadaczem, prowadzi w celach zarobkowych działalność rolniczą w zakresie produkcji zwierzęcej lub roślinnej, z wyłączeniem chowu i hodowli ryb, i działalność ta nie jest prowadzona w celach naukowo - badawczych;

w przypadku rolnika będącego współnikiem spółki cywilnej pomoc jest przyznawana, jeżeli numer identyfikacyjny został nadany spółce.

W przypadku operacji w obszarze nawadniania w gospodarstwie, pomoc jest przyznawana, jeżeli inwestycja objęta tą operacją spełnia warunki określone w art. 46 ust. 1-4, ust. 5 akapit pierwszy i ust. 6 akapit pierwszy rozporządzenia nr 1305/2013, z tym że współczynnik procentowy, o którym mowa w art. 46 ust. 4 akapit pierwszy i ust. 6 akapit pierwszy rozporządzenia nr 1305/2013, wynosi co najmniej 10%.

Pomoc w obszarze nawadniania w gospodarstwie przyznaje się, jeżeli operacja będzie realizowana bez podziału na etapy, a wykonanie zakresu rzeczowego, zgodnie z zestawieniem rzeczowo-finansowym operacji, w tym poniesienie kosztów kwalifikowalnych operacji oraz złożenie wniosku o płatność końcową, nastąpi przed upływem 24 miesięcy od dnia zawarcia umowy, lecz nie później niż do dnia 30 czerwca 2023 r.

Pomoc przyznaje się w formie refundacji części kosztów kwalifikowalnych, do których należą m.in. koszty: wykonania ujęć wody, zakupu nowych maszyn i urządzeń wykorzystywanych do nawadniania w gospodarstwie, budowy albo zakupu elementów infrastruktury technicznej niezbędnych do nawadniania w gospodarstwie.

Maksymalna kwota pomocy jaką może uzyskać rolnik na operacje w obszarze nawadniania w gospodarstwie w całym okresie realizacji PROW 2014-2020 wynosi 100 tys. zł na jednego beneficjenta i na jedno gospodarstwo.

Formularz wniosku o przyznanie pomocy oraz formularze niektórych załączników do wniosku wraz z Instrukcją wypełniania są udostępnione na stronie internetowej ARiMR www.arimr.gov.pl

Wniosek o przyznanie pomocy należy wypełnić zgodnie z Instrukcją, zwracając szczególną uwagę na wszystkie

wymagane pozycje i załączniki, których niewypełnienie lub niedołączenie do wniosku będzie skutkowało nieprzyznaniem pomocy.

Pomoc przysługuje według kolejności ustalonej przez ARiMR przy zastosowaniu kryteriów wyboru operacji. O kolejności przysługiwania pomocy na operację w obszarze nawadniania w gospodarstwie decyduje suma uzyskanych punktów przyznanych na podstawie kryteriów wyboru operacji określonych w przepisach § 16 ust. 8 rozporządzenia wykonawczego.

Wniosek o przyznanie pomocy składa się w Oddziale Regionalnym ARiMR właściwym ze względu na miejsce realizacji operacji. Wniosek składa się osobiście lub przez upoważnioną osobę, albo przesyłką rejestrowaną, nadaną w placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 2188 oraz z 2019 r. poz. 1051).

Wniosek o przyznanie pomocy może być złożony również osobiście albo przez upoważnioną osobę za pośrednictwem Biura Powiatowego ARiMR, znajdującego się na obszarze właściwości miejscowej Oddziału Regionalnego właściwego ze względu na miejsce realizacji operacji.

W jednym roku można złożyć tylko jeden wniosek o przyznanie pomocy na operację w obszarze nawadniania dotyczący danego gospodarstwa. W przypadku złożenia w jednym roku więcej niż jednego wniosku o przyznanie pomocy w ww. obszarze wsparcia dotyczącego danego gospodarstwa, ARiMR rozpatruje wyłącznie ten wniosek, który pierwszy wpłynął do ARiMR.

Prezes ARiMR niezwłocznie po ustaleniu kolejności przysługiwania pomocy podaje do publicznej wiadomości, na stronie internetowej administrowanej przez ARiMR, informację o kolejności przysługiwania pomocy w województwie mazowieckim i łącznie w pozostałych województwach.

Informacje na temat typu operacji „Modernizacja gospodarstw rolnych” w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych” PROW 2014-2020 udzielane są w Oddziałach Regionalnych ARiMR (adresy znajdują się na stronie www.arimr.gov.pl) i pod numerem bezpłatnej infolinii 800 38 00 84.

3 października - uruchomiono pomoc suszową

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa uruchomiła pomoc dla gospodarstw rolnych poszkodowanych w tym roku w wyniku suszy, huraganu, gradu, deszczu nawalnego, przymrozków wiosennych lub powodzi. Rekompensaty pochodzić będą z budżetu krajowego.

Pomoc jest udzielana na każdy hektar dotkniętych np. suszą upraw rolnych, w przypadku gdy szkody spowodowane tegoroczną suszą, huraganem, gradem, deszczem nawalnym, przymrozkami wiosennymi lub powodzią oszacowane przez komisję powołaną przez wojewodę, wynoszą co najmniej 30 proc. uprawy deklarowanej przez rolnika we wniosku.

Stawka pomocy jest zróżnicowana i wynosi:

- 1000 zł w na 1 ha powierzchni uprawy, na której powstały szkody obejmujące co najmniej 70 proc. danej uprawy z wyłączeniem wieloletnich użytków zielonych, na których obsada zwierząt z gatunku bydło, owce, kozy lub konie wynosi poniżej 0,3 sztuki dużej;

- 500 zł na 1 ha powierzchni uprawy, na której

powstały szkody obejmujące co najmniej 30 proc. i mniej niż 70 proc. danej uprawy z wyłączeniem wieloletnich użytków zielonych, na których obsada zwierząt z gatunku bydło, owce, kozy lub konie wynosi poniżej 0,3 sztuki dużej;

- 500zł na 1 ha powierzchni wieloletnich użytków zielonych, na której powstały szkody obejmujące co najmniej 70 proc. danej uprawy i na której obsada zwierząt z gatunku bydło, owce, kozy lub konie wynosi poniżej 0,3 sztuki dużej jednostki przeliczeniowej;

- 250 zł na 1 ha powierzchni wieloletnich użytków zielonych, na której powstały szkody obejmujące co najmniej 30 proc. i mniej niż 70 proc. danej uprawy i na których obsada zwierząt z gatunku bydło, owce, kozy lub konie wynosi poniżej 0,3 sztuki dużej jednostki przeliczeniowej.

Wyplata pomocy jest realizowana jako pomoc „wyłączeniowa” dla gospodarstw rolnych, w których straty w dochodach wyniosą powyżej 30 proc. średniej produkcji rolnej z trzech poprzednich lat lub trzech z pięciu lat po odjęciu wartości najwyższej i najniższej albo w formule pomocy de minimis, jeżeli straty w dochodach będą wynosić nie więcej niż 30 proc. średniej produkcji rolnej danej gospodarstwa.

Kwota pomocy jest pomniejszona o 50 proc. tym rolnikom, którzy nie posiadają polisy ubezpieczenia co najmniej połowy powierzchni upraw rolnych w gospodarstwie, z wyłączeniem wieloletnich użytków zielonych.

Wnioski przyjmują biura powiatowe ARiMR.

Źródło: ARiMR

Międzynarodowy Dzień Kobiet Wiejskich -15 października

Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych ustanowiło 15 października każdego roku, jako Międzynarodowy Dzień Kobiet Wiejskich.

W rezolucji A/RES/62/136 z 18 grudnia 2007 r., Zgromadzenie Ogólne ONZ nakłania państwa członkowskie, by przy współpracy z agendami ONZ i społeczeństwem obywatelskim podjęły działania poprawiające sytuację kobiet zamieszkujących obszary rolnicze. Zaleca włączenie tej problematyki do krajowych, regionalnych i globalnych strategii rozwoju. Podjęte działania powinny być ukierunkowane na tworzenie możliwości mających na celu poprawę sytuacji kobiet wiejskich, podniesienie ich statusu, wspieranie całkowitego i równego uczestnictwa kobiet wiejskich w podejmowaniu decyzji na wszystkich szczeblach oraz włączanie kwestii kobiet do programów polityki rozwojowej. Działania powin-

ny również uwzględniać potrzeby zdrowotne kobiet, zapewniać dostęp starszym kobietom do podstawowych usług socjalnych i medycznych, dostęp do mienia i możliwość zaciągania pożyczek bankowych. Również tematyka zwiększenia zatrudnienia kobiet wiejskich powinna być uwzględniona we wszystkich międzynarodowych i krajowych strategiach, a także w tych odnoszących się do ograniczania ubóstwa.

Przy Izbie Rolniczej Województwa Łódzkiego działa Rada ds. Kobiet Wiejskich i Ich Rodzin. Działalność Rady skupia się m.in. na: integracji i reintegracji zawodowej i społecznej kobiet wiejskich oraz ich rodzin, ochronie i promocji zdrowia, działaniu na rzecz poprawy warunków życia i pracy kobiet wiejskich, rozwoju przedsiębiorczości kobiet wiejskich, działalności na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn, działalności na rzecz integracji europejskiej.

Wszystkim Paniom zamieszkującym obszary wiejskie z okazji Międzynarodowego Dnia Kobiet Wiejskich, Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego życzy satysfakcji z działalności dla wiejskich społeczności oraz zdrowia, radości i wielu nowych wspaniałych inicjatyw dla polskiej wsi.

Stawki płatności bezpośrednich za 2019r.

30 września 2019 r. Europejski Bank Centralny opublikował kurs wymiany, po którym przeliczane będą płatności bezpośrednie za 2019 r. Wynosi on 4,3782 zł za 1 EUR i jest wyższy od ubiegłorocznego (4,2774 zł za 1 EUR).

W Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi opracowane zostały projekty rozporządzeń określających stawki poszczególnych płatności. Całkowita kwota przeznaczona na płatności bezpośrednie za 2019 r. wyniesie **15,2 mld złotych** (o ok. 0,4 mld zł więcej niż w 2018 r.).

W projektowanych rozporządzeniach stawki zostały określone w następującej wysokości:

- Jednolita płatność obszarowa **471,64** zł/ha
- Płatność za zazielenienie **316,54** zł/ha
- Płatność dla młodego rolnika **165,10** zł/ha
- Płatność dodatkowa **184,98** zł/ha
- Płatność do bydła **302,77** zł/szt.
- Płatność do krów **387,29** zł/szt.
- Płatność do owiec **104,08** zł/szt.
- Płatność do kóz **51,95** zł/szt.
- Płatność do roślin strączkowych na ziarno (do 75 ha) **765,80** zł/ha
- Płatność do roślin strączkowych na ziarno (powyżej 75ha) **382,90** zł/ha

- Płatność do roślin pastewnych **463,71** zł/ha
- Płatność do chmielu **2 054,33** zł/ha
- Płatność do ziemniaków skrobiowych **1 110,09** zł/ha
- Płatność do buraków cukrowych **1 524,18** zł/ha
- Płatność do pomidorów **2 250,81** zł/ha
- Płatność do truskawek **1 136,95** zł/ha
- Płatność do lnu **569,14** zł/ha
- Płatność do konopi włóknistych **135,44** zł/ha
- Płatność do tytoniu - Virginia **3,28** zł/kg
- Płatność do tytoniu - pozostały tytoń **2,31** zł/kg

Źródło: MRiRW

Działania izby rolniczej - wrzesień 2019

Delegacja IRWŁ na Dożynkach Prezydenckich w Spale

Część merytoryczna

Niewątpliwie najważniejszym wydarzeniem w omawianym okresie było pierwsze posiedzenie w VI kadencji Walnego Zgromadzenia IRWŁ, które odbyło się w dniu 4 września 2019r. w sali konferencyjnej Łódzkiego Rynku Hurtowego „Zjazdowa” S.A. w Łodzi. Ponownie Prezesem Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego został wybrany Bronisław Węglewski, a funkcję wiceprezesa IRWŁ kolejny raz objął Andrzej Komala. Członkowie Walnego Zgromadzenia IRWŁ dokonali również wyboru Członków Zarządu IRWŁ: Ewę Bednarek, Adama Michasia i Jacka Ossowicza. Delegatem Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego do Krajowej Rady Izb Rolniczych został wybrany Jerzy Wróbel. Podczas posiedzenia wybrano również Członków Komisji Rewizyjnej i Komisji ds. Statutu, Regulaminów i Budżetu. Pierwsze Walne Zgromadzenie Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego podjęło wnioski, które zostały przekazane w dniu 5.09.2019r. Prezesowi KRIR w celu rozpatrzenia i dalszej realizacji.

Zarząd Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego wydaje na wniosek gmin opinie w sprawie przekształcenia gruntów leśnych na cele nieleśne i gruntów rolnych na cele nierolnicze.

W dniu 25 września 2019r. w imieniu Zarządu Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego, Prezes IRWŁ Bronisław Węglewski po raz kolejny skierował do Wojewody Łódzkiego Zbigniewa Rau prośbę o pilne zorganizowanie spotkania instytucji pracujących na rzecz rolnictwa województwa łódzkiego.

W omawianym okresie Zarząd IRWŁ wydał opinie do projektów:

- rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie podklas działalności według PKD, w których wydawane są zezwolenia na pracę sezonową cudzoziemców;

- rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty finansowej na operacje typu „Inwestycje mające na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych.

Posiedzenia Rad Powiatowych IRWŁ

W omawianym okresie odbyły się 2 posiedzenia Rad Powiatowych IRWŁ (w dniu 17 września 2019r. w Piotrkowie Trybunalskim oraz w dniu 23 września 2019r. w Wieluniu). Członkowie podczas posiedzenia rozmawiali na temat bieżącej sytuacji w rolnictwie, programu wapnowania gleb oraz planu zapobiegania skutkom suszy. W posiedzeniach uczestniczyli również przedstawiciele instytucji pracujących na rzecz rolnictwa.

Konferencje, Targi, Dożynki

W dniu 7 września 2019r. w Teresinie (gm. Dmosin) w gospodarstwie państwa Eugeniusza i Danuty Supera

odbył się XI Konkurs Orki Powiatu Brzezińskiego. W konkursie uczestniczyło 12 rolników w tym jedna przyszła 14 - letnia rolniczka. Zadanie konkursowe obejmowało

wykonanie na wyznaczonej powierzchni orki na głębokości 20 cm. Następnie Komisja oceniała m.in. prostoliniowość orki, szerokość i kształt niezaoranego pasa przed ostatnim przejazdem, a także przykrycie resztek poźniowych. W kategorii pług zagonowy - I miejsce zajął Sławomir Młotkowski; pług obracalny - I miejsce zajął Łukasz Kobus. Dekoracja zwycięzców odbyła się podczas Dożynek Gminno-Powiatowych w Dmosinie w dniu 15 września 2019r.

Wszyscy uczestnicy Konkursu otrzymali nagrody od organizatorów i sponsorów, wśród których była m.in.: Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego.

Eugeniusz Supera - Przewodniczący RP IRWŁ Powiatu Brzezińskiego wręcza nagrody w konkursie orki.

W dniu 15 września 2019 r. w Spale odbyły się Dożynki Prezydenckie. W obchodach święta plonów uczestniczyli tradycyjnie przedstawiciele izb rolniczych (m.in. Bronisław Węglewski - Prezes IRWŁ), na czele z Wiktorem Szmulewiczem Prezesem Krajowej Rady Izb Rolniczych. W dożynkach uczestniczył również poczet sztandarowy IRWŁ w składzie: Roman Wodzyński - Przewodniczący Rady Powiatowej IRWŁ w Łowiczu, Beata Pach, Karolina Kubiak. Dożynki Prezydenckie rozpoczęła w niedzielę Msza święta z udziałem Pary Prezydenckiej odprawiona w Kaplicy Polowej AK w Spale.

W trakcie nabożeństwa, odprawionego w intencji rolników, poświęcone zostały dożynkowe wieńce, a następnie Para Prezydencka wraz z korowodem dożynkowym z udziałem pocztów sztandarowych izb rolniczych przeszła na stadion Centralnego Ośrodka Sportu, gdzie odbyła się ceremonia dożynkowa.

Starostwie Dożynek Archidiecezjalnych - Janusz Frydrychowski - Delegat RP IRWŁ Powiatu Bełchatowskiego oraz Monika Sobieszek

W przeddzień dożynek odbyła się natomiast konferencja przedstawicieli samorządu rolniczego pt. „Kompetencje polskich izb rolniczych - możliwości ich rozsze-

żenia”. W konferencji wzięli również udział członkowie Rad Powiatowych IRWŁ. Do wykładu zostali zaproszeni: dr hab. Beata Jeżyńska - prof. nadzw. Uniwersytet Marii Curie - Skłodowskiej w Lublinie oraz dr Mirosław Drygas z Instytutu Rozwoju Wsi i Rolnictwa – PAN. Podczas konferencji dyskutowano na temat poszerzenia sfery działalności izb, które powinny być wyrazem zaufania władz rządowych dla organizacji rolniczych, do ich znajomości potrzeb rolnictwa, kompetencji zawodowych i odpowiedzialności obywatelskiej, nawet wówczas, gdy nie ma pewności sukcesu.

W dniu 21 września 2019r. w łódzkiej bazylice archidiecezjalnej odbyły się Dożynki Archidiecezjalne. Starostowie dożynek – Monika Sobieszek mająca plantację róż pod Łaskiem oraz Janusz Frydrychowski prowadzący hodowlę trzody chlewnej w rejonie Szczercowa - Delegat Rady Powiatowej Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego w Powiecie Bełchatowskim - wręczyli dorodny dożynkowy bochen chleba księdzu Kuleszy Podczas homilii zaznaczono, że z powodu wiosennych przymrozków i letniej suszy był to trudny rok dla rolnictwa. Parafianie, w tym koła gospodyń wiejskich, z całej archidiecezji - m.in. z Dłutowa, Tuszyń, Chabielic, Drużbic, Czarnocina, Wiewiórczyna i Dobrej przygotowali wspólnie kompozycje wieńcowe złożone z kwiatów, kłosów, ziaren zbóż, owoców i warzyw. W czasie uroczystości wystąpiły kapele ludowe z Łowicza i Aleksandrowa. Izbę Rolniczą Województwa Łódzkiego w czasie Dożynek Archidiecezjalnych reprezentował Jerzy Kuzański - Dyrektor Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego oraz poczet sztandarowy w składzie: Piotr Kociołek - Przewodniczący Rady Powiatowej Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego Powiatu Bełchatowskiego oraz Wioletta Rzeźnik i Paulina Frydrychowska .

W dniu 21 września 2019r. z inicjatywy Rady Powiatowej IRWŁ w Brzezinach, grupa 30 rolników uczestniczyła na Targach AGRO-SHOW 2019 w Bednarach. Uczestnicy wyjazdu mieli okazję zobaczyć najnowsze i najnowocześniejsze maszyny i urządzenia rolnicze. Zapoznali się również z kompletną ofertą środków produkcji i usług dla rolnictwa. Pokazy na żywo sprzętu rolniczego cieszyły się dużym zainteresowaniem odwiedzających targi.

Inne

- Bezpłatna publikacja Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego miesięcznik „W NOWEJ ROLI” trafia do rolników, mieszkańców wsi województwa łódzkiego.

- Prawnik Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego udziela **bezpłatnie** porad prawnych dla rolników. W omawianym okresie zostało udzielonych 35 porad. - Wzorem lat ubiegłych również w tym roku delegaci uczestniczą w dożynkach gminnych, powiatowych, prezydenckich na terenie województwa łódzkiego.

Wszystkie działania, interwencje podejmowane przez Zarząd Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego oraz informacje na temat sytuacji w rolnictwie są dostępne na stronie internetowej IRWŁ www.izbarolnicza.lodz.pl

Beata Rzewuska

Specjalista ds. organizacji rynków rolnych i szkoleń

Radca rolno-środowiskowy

Formalne i prawne sposoby zabezpieczania inwestycji drobiarskich przed konsekwencjami wynikającymi ze zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

1. Niezgodność przedsięwzięcia z zapisami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego jest jedną z przesłanek odmowy ustalenia środowiskowych uwarunkowań zgody na realizację przedsięwzięcia. Z tej przyczyny przeciwnicy nowych inwestycji drobiarskich po powzięciu wiadomości o zamiarach inwestora z branży drobiarskiej z reguły dążą do **jak najszybszego wprowadzenia zmian prawa miejscowego** w danej gminie, tak by nastąpiły one przed dniem wydania decyzji w przedmiocie środowiskowych uwarunkowań czy, odpowiednio, przed wydaniem decyzji o warunkach zabudowy.

2. Niekiedy wójt (burmistrz, prezydent miasta) pod presją części społeczności lokalnej ucieka się do zabiegu polegającego na zainicjowaniu procedury opracowania studium lub planu miejscowego i wydaniu postanowienia o **zawieszeniu postępowania** w przedmiocie środowiskowych uwarunkowań na podstawie art. 97 § 1 pkt 4 k.p.a., w którym to przepisie mowa o tzw. zagadnieniu wstępnym. Podobne działanie jest zupełnie chybione. Jak wskazywał m.in. Naczelny Sąd Administracyjny, przygotowywanie projektów studium i planu miejscowego nie może być wiązane z instytucją zagadnienia wstępnego, gdyż odnosi się ona wyłącznie do działalności orzeczniczej (aktów stosowania prawa). Uchwalanie aktu polityki przestrzennej (jakim jest studium) lub aktu prawa miejscowego (plan) pozostaje oczywiście poza zakresem takiej działalności.

3. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (w skrócie: „m.p.z.p” lub „plan miejscowy”) oczywiście musi być całkowicie zgodny z treścią studium kierunków i uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego. Niekiedy oznacza to – z punktu widzenia przeciwników inwestycji drobiarskich – konieczność zmiany studium przed wprowadzeniem zakazu zabudowy danego rodzaju do planu miejscowego. Częstą praktyką jest np. rozszerzenie zasięgu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej czy zabudowy usługowej na tereny dotychczas użytkowane rolniczo.

W tej sytuacji zachodzi potrzeba reagowania na wszelkie próby zmiany polityki przestrzennej (studium) i prawa przestrzennego (plan miejscowy), już na wczesnym etapie prac organów gminy. Przede wszystkim jednak inwestor nie może zwlekać ze składaniem kompletnego wniosku o ustalenie środowiskowych uwarunkowań

lub wniosku o ustalenie warunków zabudowy. Ważne jest szybkie kierowanie rzeczowych **uwag do projektu studium**. W treści uwag należy przykładowo podnieść, że treść studium nie powinna ignorować dotychczasowego sposobu użytkowania terenów, przesadna ekspansja zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej pociąga za sobą znaczne koszty dla budżetu gminy (nadmierne wydatki na infrastrukturę, transport publiczny), a rozszerzanie za-

sięgu zabudowy usługowej czy przemysłowej prowadzi do zasadniczej niepożądanego zmiany charakteru wsi (rozrost tzw. stref podmiejskich). Na etapie przygotowywania zmian studium przedwczesne byłoby kierowanie wezwania do usunięcia naruszenia prawa.

4. O ile już sama nowa treść studium faktycznie nie wyklucza zabudowy typowej dla inwestycji drobiarskich, typowym zabiegiem jest np. umieszczenie w projekcie planu miejscowego zakazu lokalizacji obiektów inwentarskich o danej obsadzie mierzonej w tzw. dużych jednostkach przeliczeniowych (DJP). Jeśli wartości te są nietypowe (np. inne niż 40 DJP czy 60 DJP – spotykane w przepisach z zakresu ochrony środowiska) należałoby podnieść, że ustalony pułap ma charakter arbitralny. W innym razie – inwestor (w piśmie „**Uwagi do projektu planu miejscowego**”) może zwrócić uwagę na niedopuszczalność „stygmatyzacji” ferm o średniej czy dużej skali, efektywność ekonomiczną średnich i dużych ferm, obiektywne przyczyny koncentracji produkcji rolnej, zastrzeżenie wymogów środowiskowych (presja prawa Unii Europejskiej: BETNA, BAT) i związane z nim wyeliminowanie licznych uciążliwości, względy bezpieczeństwa żywnościowego itd.

5. Niezwłocznie po uchwaleniu niekorzystnego dla inwestora planu miejscowego należy rozważyć wystąpienie z **wezwaniami do usunięcia naruszenia prawa**. W wezwaniu można wytknąć zarówno uchybienia proceduralne, jak i niezgodność z normami prawa materialnego wyższego rzędu. O ile zmiany planu są powodowane wyłącznie chęcią utraty niewygodnej dla władz inwestycji, w zdecydowanej większości przypadków dojdzie do naruszenia **zasady ochrony interesów w toku** lub zasady ochrony praw nabytych. Przy wszelkich arbitralnych rozstrzygnięciach można wykazać naruszenie zasady proporcjonalności i przekroczenie granic władztwa planistycznego gminy.

6. W niektórych wypadkach, przynajmniej w razie rażącego uchybień proceduralnych przy uchwalaniu planu miejscowego, warto zgłosić się do **wojewody jako organu nadzoru** nad jednostkami samorządu gminnego. Wojewoda może m.in. uchylić uchwałę w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, nie dopuszczając do jej publikacji w dzienniku urzędowym województwa.

7. Jeśli wezwanie nie odniosło oczekiwanego skutku, a wojewoda nie zdecydował się na uchylenie uchwały ws. planu miejscowego, pozostaje skarga do sądu administracyjnego. **Skarga do WSA** powinna zawierać przede wszystkim zarzuty i twierdzenia odnoszące się do gwarancji konstytucyjnych. Chodzi tu zarówno o zasadę ochrony zaufania obywateli do władzy publicznej oraz zasadę ochrony interesów w toku, jak i wieloaspektową zasadę proporcjonalności, refleksem której jest zakaz nadmiernej ingerencji w sferę uprawnień właścicielskich. Naruszenie zakazu nadmiernej ingerencji w prawo własności wiąże się, co oczywiste, z przekroczeniem granic władztwa planistycznego gminy. Treść skargi nie może oczywiście wyłącznie powielać argumentacji z wezwania. Ważne jest staranne umotywowanie zarzutów ze szczegółowym odniesieniem do danego stanu faktycznego.

8. W przypadku niekorzystnych decyzji o odmowie ustalenia środowiskowych uwarunkowań musimy zawsze pamiętać, że niedopuszczalne jest powoływanie się przez organ na rzekomą sprzeczność realizacji przedsięwzięcia z zapisami studium. Dokument ten kształtuje politykę przestrzenną gminy i wpływa na kształt lokalnego prawa, nie jest natomiast aktem normatywnym (wiąże jedynie organy gminy); ustalenia studium nie mogą być zatem źródłem rozstrzygnięć w sprawach obywateli.

9. Obrona przed skutkami zmiany miejscowego prawa przestrzennego jest niewątpliwie trudna, dlatego zawsze należy przyjrzeć się wszystkim aspektom sprawy i powierzyć niezbędne czynności doświadczonemu profesjonalistom.

Adam Kuźma, Radca Prawny
Kuźma, Organa i Wspólnicy Spółka Partnerska
Radców Prawnych
ul. Bóżnicza 1/28, 61-751 Poznań
www.ko-legal.pl

Różowy październik

- miesiącem profilaktyki raka piersi

Różowa wstążka jest nieodłącznym atrybutem każdej Kampanii na rzecz walki z rakiem piersi. To jeden z najbardziej rozpoznawanych symboli współczesnego świata. Po raz pierwszy symbol ten użyty został w Stanach Zjednoczonych w 1991 roku, choć „różowy październik- miesiąc profilaktyki raka piersi” celebrowany jest na świecie już od 1985 roku. Od tej pory corocznie organizowane są Kampanie uświadamiające kobiety i ich rodziny na temat problemów związanych z zapobieganiem i leczeniem nowotworów piersi. A „Europejski Dzień Walki z Rakiem Piersi” - 15 października - przypomina kobietom w Europie o wpływie stylu życia na zdrowie ich piersi w przyszłości i możliwościach zapobiegania zachorowaniom oraz ogromnej roli wstępnego wykrywania raka.

W XXI wieku najsilniejszą bronią kobiet w walce z rakiem piersi i szyjki macicy jest wiedza, która jest niezbędna poczynając od szansy wczesnego wykrycia, a kończąc na świadomym udziale w procesie leczenia. Dlatego celem corocznych akcji jest budowa świadomości i edukacji w zakresie profilaktyki i leczenia chorób nowotworowych. Trzeba uświadomić kobietom, że rak jest chorobą cywilizacyjną i to przede wszystkim kobiety same muszą zadbać o siebie.

Co to jest profilaktyka zdrowotna?

- Chcemy pokazać, że profilaktyka zdrowotna to działania mające na celu zapobieganie chorobom poprzez ich wczesne wykrycie i leczenie. Zacząć można od najprostszej i najszybszej formy, czyli np. samobadania - mówi Agnieszka Tabiszewska (menadżer podmiotów leczniczych). - Już 20-latką powinna rozpocząć przeprowadzanie regularnego samobadania piersi.

Nawet, gdy wyniki comiesięcznego samobadania nie budzą wątpliwości, kobieta raz w roku powinna zgłosić się do lekarza specjalisty, np. ginekologa. A zgłosić natychmiast, kiedy w piersi podczas samobadania wykryje pojedyncze, ograniczone lub nieregularne guzy oraz zgrubienia. Niepokoić powinna przede wszystkim zmiana kształtu lub symetrii piersi.

- Finansowane przez NFZ badanie mammograficzne przysługuje kobietom w wieku 50 - 69 lat. Natomiast kobietom poniżej 50 roku życia zaleca się badanie USG, jest to metoda nieinwazyjna, bezbolesna i całkowicie bezpieczna. Niestety nie jest finansowana w profilaktyce przez NFZ. Profilaktycznie USG piersi należy wykonywać raz w roku - dodaje Agnieszka Tabiszewska.

Proces zapobiegania powinien składać się z trzech etapów: I etap – edukacja, II etap – nauka samobadania piersi, III etap – badanie ginekologiczne + badania USG + cytologia

Rak szyjki macicy

Tematyka różowego października nie obejmuje tylko profilaktyki raka piersi, choć na tym skupia się najbardziej. Niestety rak szyjki macicy to również poważny problem w naszym kraju.

- W Polsce notuje się jeden z najwyższych wskaźników

zachorowalności na raka szyjki macicy. Okazuje się, że 60 proc. kobiet, u których wykryto raka szyjki macicy, nie miało nigdy w życiu robionego badania cytologicznego! - zaznacza Agnieszka Tabiszewska.

Tymczasem tylko regularne badanie ginekologiczne i badanie cytologiczne chronią przed rakiem szyjki macicy. Rak szyjki macicy wykrywa się najczęściej u kobiet w wieku 40 - 55 lat, ale niemała jest też grupa kobiet, u których rak rozwinął się po 25. roku życia. Za powstawanie nowotworu odpowiedzialne są niektóre typy wirusa brodawczaka ludzkiego - Human Papiloma Virus (HPV). Unia Europejska postuluje, aby u wszystkich kobiet od 25. roku życia wykonywane były badania gine-

kologiczne z badaniem cytologicznym przynajmniej raz w roku. Daje to dużą szansę na wczesne wykrycie choroby i skuteczne leczenie tego nowotworu.

Ważną rolę w profilaktyce raka pełnią osoby bliskie, szczególnie mężczyźni, którzy powinni wspierać kobiety na każdym etapie. Ich rola jest nie do przecenienia. Mogą pomóc w utrzymaniu regularności samobadania oraz wesprzeć kobietę w trakcie choroby. Jednak najważniejsze jest to, by to przede wszystkim same kobiety zadbały o siebie, codziennie, a nie od święta. Dlatego, dla nas, kobiet, różowy październik powinien trwać przez cały rok.

Sylwia Skulimowska

1. Samobadanie piersi po 20 roku życia, raz w miesiącu, tydzień po zakończeniu miesiączki
2. Mammografia po 50 - 69 rok życia, co roku lub co 2 lata
3. USG, biopsja (diagnostyka pogłębiona)

SAMOBADANIE

ETAPY SAMOBADANIA:

1. Przed lustrem:

Unieś ręce wysoko do góry i przyjrzyj się czy nie widzisz zmian:

- w kształcie piersi
- w przebarwieniu (zmiana koloru) piersi
- czy nie marszczy się lub nie jest napięta

Powtórz te same czynności z rękami położonymi na biodrach.

Ścisnij brodawkę i zobacz czy nie wydziela się z niej płyn

2. Pod prysznicem

Lewą rękę połóż z tyłu głowy, prawą na lewej piersi.

Lekko naciskając trzema środkowymi palcami zataczaj drobne kółeczka wzdłuż piersi, z góry na dół i z powrotem. To samo zrób z prawą piersią.

W ten sposób sprawdzasz, czy nie czujesz stwardnienia lub guzka.

3. Po kąpieli, leżąc na łóżku

Wsuń poduszkę, lub zwinięty ręcznik pod lewy bark,

lewą rękę włóż pod głowę. Trzema środkowymi palcami prawej ręki zbadaj lewą pierś, tak jak pod prysznicem. To samo powtórz z prawą piersią.

Wymij rękę spod głowy, połóż wzdłuż tułowia i zbadaj pachy.

Sprawdź, czy nie masz powiększonych węzłów chłonnych.

SPOSOBY SAMOBADANIA:

Ruchy w kształcie koncentrycznych okręgów

Badanie rozpoczyna się od zataczenia największego koła po obwodzie piersi, wykonując przy tym małe kółka prostopadle do kierunku ruchu, i przesuując się ruchem spiralnym zgodnie z ruchem wskazówek zegara aż do brodawki

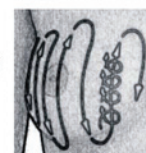
Ruchy promieniste

Należy podzielić pierś podobnie do tarczy zegara i przesuwać dłoń od brodawki w kierunku godziny 12, a następnie 1, 2, 3 itd., zataczając niewielkie koła aż zostanie zbadana cała pierś

Ruchy góra - dół

W celu badania, pierś dzieli się na wąskie pionowe paski, a następnie kieruje się ruchem ręki na przemian do góry i do dołu zataczając małe koła. W ten sposób bada się dokładnie całą pierś

12

SPOSOBÓW NA ZDROWIE

EUROPEJSKI KODEKS WALKI Z RAKIEM
IV EDYCJA

zalecenie 1

Nie pal

Nie używaj tytoniu w żadnej postaci.

zalecenie 2

Stwórz w domu środowisko wolne od dymu tytoniowego

Wspieraj politykę miejsca pracy wolnego od tytoniu.

zalecenie 3

Utrzymuj prawidłową masę ciała

zalecenie 4

Bądź aktywny fizycznie w codziennym życiu

Ogranicz czas spędzany na siedząco.

zalecenie 5

Przestrzegaj zaleceń prawidłowego sposobu żywienia:

jedz dużo produktów pełnoziarnistych, roślin strączkowych, warzyw i owoców,

ogranicz spożycie wysokokalorycznych produktów spożywczych (o wysokiej zawartości cukru lub tłuszczu) i unikaj napojów słodzonych,

unikaj przetworzonego mięsa; ogranicz spożycie mięsa czerwonego i żywności z dużą ilością soli.

zalecenie 6

Jeśli pijesz alkohol dowolnego rodzaju, ogranicz jego spożycie

Abstynencja pomaga zapobiegać nowotworom.

zalecenie 7

Unikaj nadmiernej ekspozycji na promienie słoneczne: (dotyczy to szczególnie dzieci)

chroni się przed słońcem,

używaj produktów przeznaczonych do ochrony przeciwsłonecznej,

nie korzystaj z solarium.

zalecenie 8

Chroni się przed działaniem substancji rakotwórczych w miejscu pracy

Postępuj zgodnie z zaleceniami dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny pracy.

zalecenie 9

Dowiedz się, czy w domu jesteś narażony na naturalne promieniowanie spowodowane wysokim stężeniem radonu

Podejmij działania na rzecz zmniejszenia jego poziomu.

zalecenie 10

Kobiety powinny pamiętać o tym, że:

karmienie piersią zmniejsza u matki ryzyko zachorowania na nowotwory. Jeśli możesz, karm swoje dziecko piersią,

hormonalna terapia zastępcza zwiększa ryzyko rozwoju niektórych nowotworów. Ogranicz jej stosowanie.

zalecenie 11

Zadbaj o to, aby twoje dzieci poddano szczepieniom ochronnym przeciwko:

wirusowemu zapaleniu wątroby typu B (dotyczy noworodków),

wirusowi brodawczaka ludzkiego – HPV (dotyczy dziewcząt).

zalecenie 12

Bierz udział w zorganizowanych programach badań przesiewowych w celu wczesnego wykrywania:

raka jelita grubego (zalecenie dotyczy zarówno mężczyzn, jak i kobiet),

raka piersi (u kobiet),

raka szyjki macicy (u kobiet).

Szanowne Panie,

Badania profilaktyczne mogą nam uratować życie, ale też przyczynić się do poprawy jego jakości. Należy o tym zawsze pamiętać i dlatego zachęcam do ich wykonywania. Dzięki nim można wcześniej wykryć nowotwór, co daje szansę nawet na całkowite wyleczenie. Drogie Panie, badajcie się zatem regularnie.

Rak piersi to najczęstszy nowotwór diagnozowany wśród kobiet. W Polsce wykrywa się go u ponad 18 tysięcy kobiet rocznie, najczęściej po 50. roku życia. W Polsce funkcjonuje program profilaktyki raka piersi, który jest finansowany przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Darmowe badanie mammograficzne dedykowane jest kobietom w wieku 50-69 lat, które nie miały wykonywanej mammografii w ciągu ostatnich dwóch lat lub otrzymały w ramach programu pisemne wskazanie do wykonania ponownej mammografii z powodu obciążenia czynnikami ryzyka (m.in. rak piersi wśród członków rodziny czy też mutacja w obrębie genów BRCA1 lub BRCA2).

Panie, które zechcą skorzystać z tego badania powinny udać się do placówki realizującej program lub do mobilnego mammobusu. Listę placówek oraz miejsca postoju mammobusów można znaleźć w wojewódzkich oddziałach Narodowego Funduszu Zdrowia. Ministerstwo Zdrowia prowadzi kampanię społeczną „Planuję Długie Życie”. Dzięki niej chcemy pokazać oraz uświadomić naszym obywatelom, że właściwe postawy prozdrowotne mogą przeciwdziałać i zapobiegać zachorowaniom na nowotwory. Na nasze zdrowie ma wpływ odpowiednia dieta i aktywność fizyczna. Dlatego dużą wagę powinniśmy przykładac do prowadzenia zdrowego stylu życia. Wprowadzenie do kalendarza dnia codziennego regularnych ćwiczeń i odpowiedniej diety oraz unikanie używek, np. alkoholu, to nie tylko dbałość o naszą sylwetkę, ale przede wszystkim skuteczny i dobry sposób zmniejszania ryzyka raka piersi.

Jednym z elementów kształtujących tzw. czujność onkologiczną w profilaktyce raka piersi jest także samobadanie piersi. Powinno ono być naszym naturalnym odruchem, a nawet zdrowym nawykiem. Oprócz comiesięcznego samobadania piersi nie powinniśmy także zapominać o wykonywaniu badania mammograficznego oraz diagnostycznego badania USG piersi. O tym jakie badanie należy wykonać zawsze decyduje lekarz.

Informacje dotyczące miejsc, gdzie można wykonać bezpłatne badania profilaktyczne, znajdują się pod adresem www.nfz.gov.pl oraz www.gov.pl/web/zdrowie. Plan na długie życie sformułowany jest w prostych zaleceniach, które zostały ujęte w Europejskim Kodeksie Walki z Rakiem, dostępnym na stronie 12sposobow-nazdrowie.pl

Józefa Szczurek-Żelazko

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia

Odmiany żyta ozimego badane w doświadczeniach PDO

Żyto ozime to gatunek zbożowy idealnie dostosowany do klimatu Polski i do słabszych gleb o nieuregulowanym odczynie pH. Bije wszystkie inne zboża pod względem mrozoodporności i zimotrwałości. Co do plonowania, żyto, zwłaszcza na najsłabszych stanowiskach, też króluje nad innymi gatunkami. Wybierając odmianę do zasiewów jesienią 2019 r. możemy posłużyć się Listą Odmian Zalecanych utworzoną dla województwa łódzkiego oraz przedstawioną charakterystyką poszczególnych odmian. Warto również prześledzić plonowanie odmian badanych w tym roku w ramach Porejstrowego Doświadczalnictwa Odmianowego. W roku 2019 na LOZ znalazły się następujące odmiany:

Dańkowskie Turkus

Odmiana populacyjna, przeznaczona do uprawy na ziarno. Plenność na poziomie czołowych odmian populacyjnych. Odporność na mączniaka prawdziwego i rdzę brunatną – dość duża, na choroby podstawy źdźbła, rdzę żdźbłową i rynchosporiozę – średnia, na pleśń śniegową i septoriozy liści – dość mała. Rośliny dość wysokie, o dość dużej odporności na wyleganie. Termin kłoszenia i dojrzewania średni.

Masa 1000 ziaren dość duża, wyrównanie i gęstość ziarna w stanie zsypanym średnie. Odporność na porastanie ziarna w kłosie średnia, liczba opadania dość mała, zawartość białka średnia. Lepkość maksymalna kleiku

skrobiowego dość mała, końcowa temperatura kleikowania niska do bardzo niskiej. Tolerancja na zakwaszenie gleby dość mała.

Inspektor

Odmiana populacyjna, przeznaczona do uprawy na ziarno. Plenność na poziomie czołowych odmian populacyjnych. Przyrost plonu na wysokim poziomie agrotechniki przeciętny. Odporność na mączniaka prawdziwego – dość duża, na pleśń śniegową, rdzę żdźbłową, rynchosporiozę i choroby podstawy źdźbła – średnia, na rdzę brunatną i septoriozy liści – dość mała. Rośliny dość wysokie, o dość niskiej odporności na wyleganie. Termin kłoszenia i dojrzewania średni.

Masa 1000 ziaren, wyrównanie i gęstość ziarna w stanie zsypanym średnie. Odporność na porastanie ziarna w kłosie średnia, liczba opadania dość mała, zawartość białka średnia. Lepkość maksymalna kleiku skrobiowego dość mała, końcowa temperatura kleikowania bardzo niska. Tolerancja na zakwaszenie gleby dość mała.

KWS Binntto

Odmiana mieszańcowa trójkomponentowa (z systemem „Pollen Plus”), przeznaczona do uprawy na ziarno. Plenność bardzo dobra. Odporność na choroby podstawy źdźbła, rdzę brunatną, rynchosporiozę i septoriozy liści – dość duża, na pleśń śniegową

i rdzę żdźbłową – średnia, na mączniaka prawdziwego – dość mała. Rośliny dość niskie, o dużej odporności na wyleganie. Termin kłoszenia późny, dojrzewania dość późny.

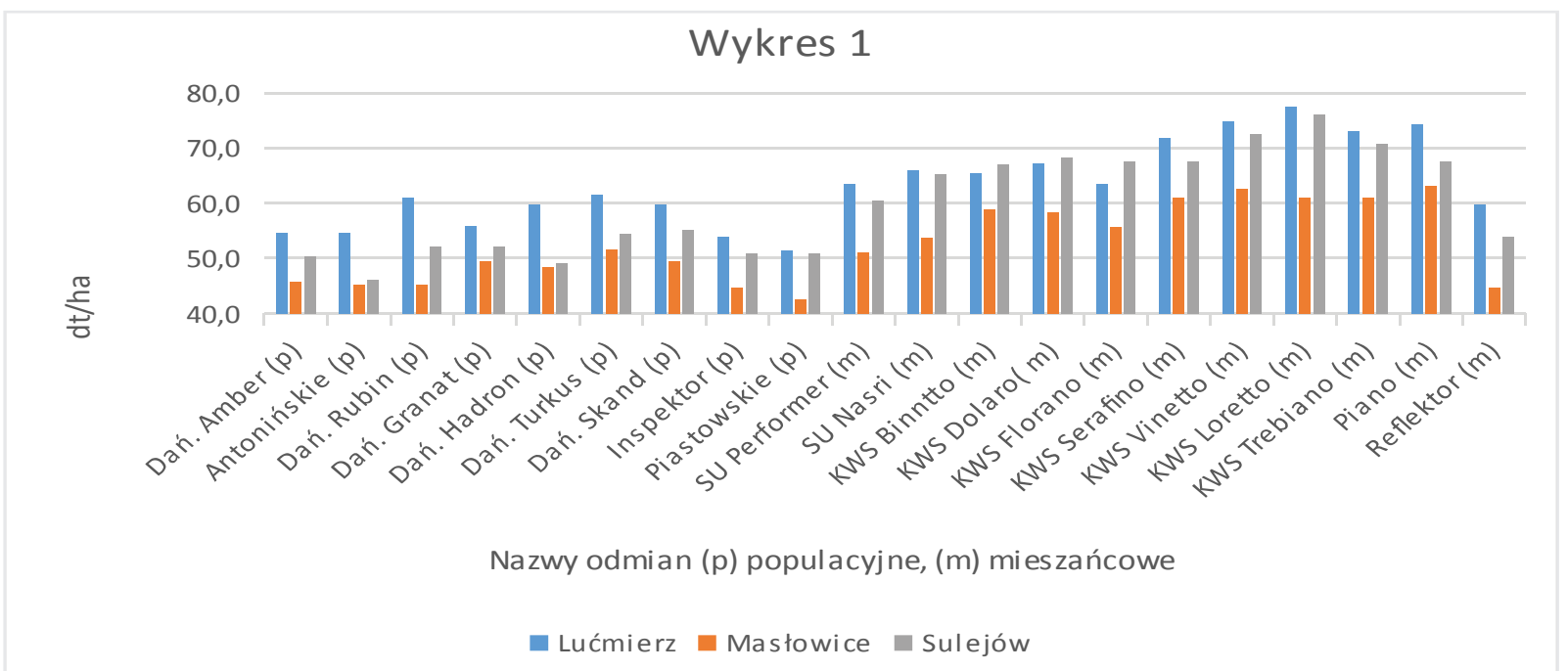
Masa 1000 ziaren średnia, wyrównanie dość dobre, gęstość ziarna w stanie zsypanym średnie. Odporność na porastanie ziarna w kłosie i liczba opadania średnie, zawartość białka dość mała. Lepkość maksymalna kleiku skrobiowego średnia, końcowa temperatura kleikowania niska. Tolerancja na zakwaszenie gleby dość mała.

KWS Dolaro

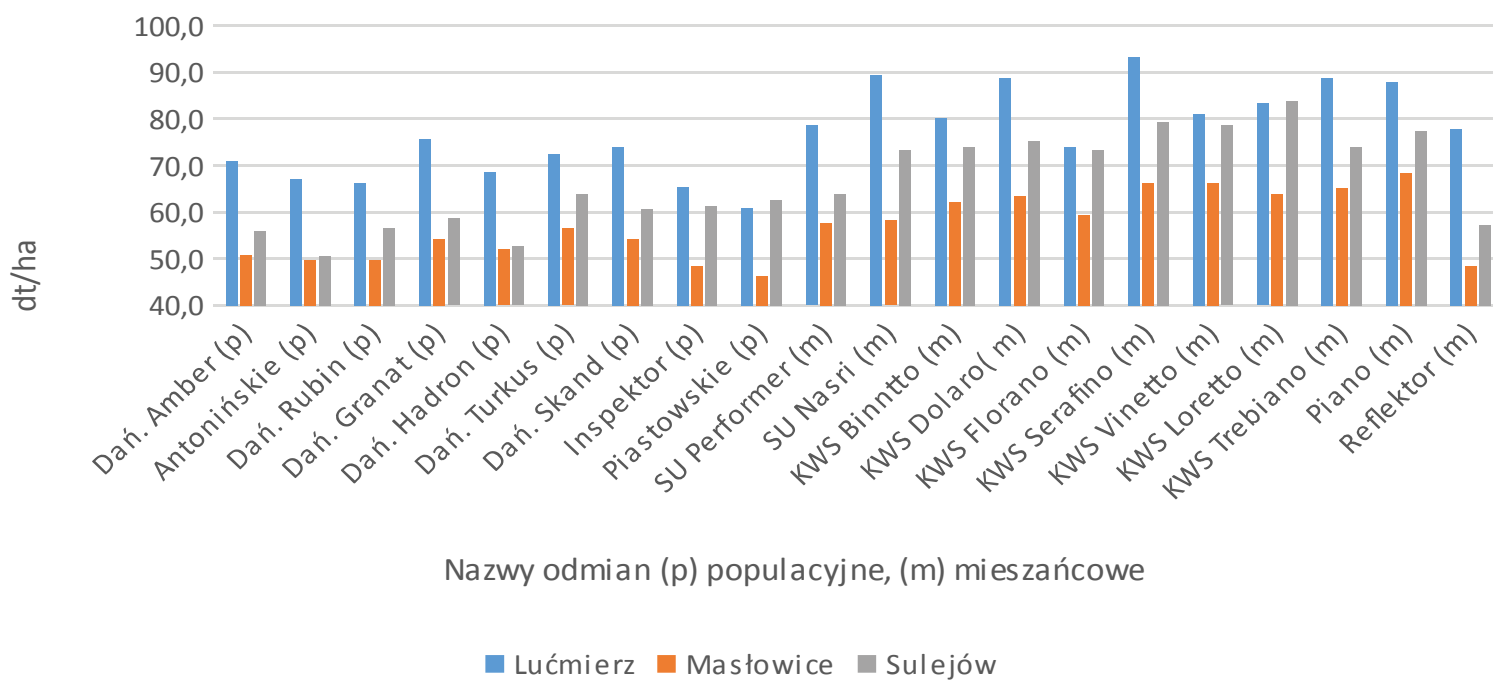
Odmiana mieszańcowa trójkomponentowa (z systemem „Pollen Plus”), przeznaczona do uprawy na ziarno. Plenność bardzo dobra. Odporność na rdzę brunatną, rdzę żdźbłową, rynchosporiozę i septoriozy liści – dość duża, na pleśń śniegową, choroby podstawy źdźbła i mączniaka prawdziwego – średnia. Rośliny dość niskie, o dużej odporności na wyleganie. Termin kłoszenia późny, dojrzewania dość późny.

Masa 1000 ziaren średnia, wyrównanie dość dobre, gęstość ziarna w stanie zsypanym średnie. Odporność na porastanie ziarna w kłosie i liczba opadania średnie, zawartość białka dość mała. Lepkość maksymalna kleiku skrobiowego duża do bardzo dużej, końcowa temperatura kleikowania bardzo wysoka. Tolerancja na zakwaszenie gleby dość mała.

Wykres 1

Wykres 2

Nazwy odmian (p) populacyjne, (m) mieszańcowe

■ Lućmierz ■ Masłowice ■ Sulejów

KWS Serafino

Odmiana mieszańcowa trójkomponentowa (z systemem „Pollen Plus”), przeznaczona do uprawy na ziarno. Plenność bardzo dobra. Przyrost plonu na wysokim poziomie agrotechniki poniżej średniej. Odporność na pleśń śniegową, rdzę brunatną, septoriozy liści i rynchosporiozę – dość duża, na mączniaka prawdziwego, rdzę żółtobłą – średnia. Rośliny średnie, o średniej odporności na wyleganie. Termin kłoszenia i dojrzewania średni.

Masa 1000 ziaren i wyrównanie średnie, gęstość ziarna w stanie zsypanym dość mała. Odporność na porastanie ziarna w kłosie średnia, liczba opadania dość duża, zawartość białka mała. Lepkość maksymalna kleiku skrobiowego bardzo duża, końcowa temperatura kleikowania wysoka. Tolerancja na zakwaszenie gleby dość mała.

KWS Vinetto

Odmiana mieszańcowa trójkomponentowa (z systemem „Pollen Plus”), przeznaczona do uprawy na ziarno. Plenność bardzo dobra. Przyrost plonu na wysokim poziomie przeciętny. Odporność na rdzę brunatną, rdzę żółtobłą, septoriozy liści, rynchosporiozę, choroby podstawy źdźbła – dość duża, na pleśń śniegową i mączniaka prawdziwego – średnia. Rośliny dość niskie, o dość dużej odporności na wyleganie. Termin kłoszenia dość późny i dojrzewania średni.

Masa 1000 ziaren średnia, wyrównanie dość dobre,

gęstość ziarna w stanie zsypanym dość mała. Odporność na porastanie ziarna w kłosie średnia, liczba opadania dość duża, zawartość białka dość mała. Lepkość maksymalna kleiku skrobiowego dobra do bardzo dobrej, końcowa temperatura kleikowania średnia. Tolerancja na zakwaszenie gleby średnia.

SU Nasri

Odmiana mieszańcowa trójkomponentowa, przeznaczona do uprawy na ziarno. Plenność bardzo dobra. Odporność na mączniaka prawdziwego i choroby podstawy źdźbła – dość duża, na pleśń śniegową, rdzę żółtobłą, septoriozy liści, rynchosporiozę – średnia, na rdzę brunatną – dość mała. Rośliny o przeciętnej wysokości i średniej odporności na wyleganie. Termin kłoszenia i dojrzewania średni.

Masa 1000 ziaren dość mała, wyrównanie średnie, gęstość ziarna w stanie zsypanym średnia. Odporność na porastanie ziarna w kłosie i liczba opadania średnie, zawartość białka mała. Lepkość maksymalna kleiku skrobiowego średnia, końcowa temperatura kleikowania dość niska. Tolerancja na zakwaszenie gleby średnia.

SU Performer

Odmiana mieszańcowa trójkomponentowa, przeznaczona do uprawy na ziarno.

Plenność bardzo dobra. Odporność na pleśń śniegową, mączniaka prawdziwego, rdzę brunatną i żółtobłą, septoriozy liści, rynchosporiozę i choroby podsta-

wy źdźbła – średnia. Rośliny dość niskie, o przeciętnej odporności na wyleganie. Termin kłoszenia i dojrzewania średni. Masa 1000 ziaren dość mała, wyrównanie średnie, gęstość ziarna w stanie zsypanym dość duża. Odporność na porastanie ziarna w kłosie średnia, liczba opadania duża, zawartość białka mała do bardzo małej. Lepkość maksymalna kleiku skrobiowego bardzo duża, końcowa temperatura kleikowania bardzo wysoka. Tolerancja na zakwaszenie gleby średnia.

Posługując się zapleczem doświadczalnym Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych możemy przyjrzeć się odmianom żyta badanych w trzech miejscowościach znajdujących się na terenie województwa łódzkiego. W Stacji Doświadczalnej Oceny Odmian Sulejów (powiat piotrkowski), Zakładzie Doświadczalnym Oceny Odmian Masłowice (powiat wieluński) oraz Zakładzie Doświadczalnym Oceny Odmian Lućmierz (powiat zgierski) odmiany żyta testowano na dwóch zróżnicowanych poziomach agrotechniki – przeciętnym i intensywnym. Poziom intensywny od przeciętnego różni się zastosowaniem wyższego nawożenia azotowego o 40 kg czystego składnika na ha, zastosowaniem dolistnych preparatów wieloskładnikowych oraz ochroną przed chorobami i wyleganiem. Przy wyborze odmiany do uprawy należy przede wszystkim zwrócić uwagę na wysokość plonu ziarna, co przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 1 przedstawia wyniki plonowania odmian populacyjnych i mieszańcowych badanych w doświadczeniach PDO w sezonie 2018/19 w województwie łódzkim na przeciętnym poziomie agrotechnicznym.

Wykres 2 przedstawia wyniki plonowania odmian populacyjnych i mieszańcowych badanych w doświadczeniach PDO w sezonie 2018/19 w województwie łódzkim na intensywnym poziomie agrotechnicznym.

Aktualnie w Krajowym Rejestrze znajduje się 55 odmian żyta przeznaczonych do uprawy na ziarno, (stan na dzień 30.09.2019r.).

Zarejestrowane odmiany żyta różnią się znacznie między sobą wieloma cechami biologicznymi decydującymi o ich produktywności, w określonych warunkach agrotechniki i środowiska.

Anna Wardęga
COBORU
Stacja Doświadczalna
Oceny Odmian w Sulejowie

Nowoczesne podejście do walki z kulawizną

Kulawizna jest jednym z najważniejszych czynników negatywnie wpływających na opłacalność produkcji mleka. W wielu krajach jest to trzecia najczęstsza, po problemach z rozrodem i mastitis, przyczyna brakowania krów mlecznych. W Polsce dzięki realizacji projektu „CGen korekcja” dowiedzieliśmy się, że u ponad 40% osobników w momencie korekcji racic stwierdza się obecność schorzeń. Świadomość strat finansowych jakie ponoszą hodowcy z tego tytułu sprawia, że wielu z nich poszukuje skutecznych sposobów na poprawę zdrowotności racic w swoim stadzie. Jest to możliwe, jednak sukces może zapewnić tylko kompleksowe podejście do tematu.

Korekcja racic to podstawa

Profesjonalna korekcja racic jest niezbędnym elementem drogi do zdrowych racic. Bardzo ważne jest przeprowadzenie jej zarówno profilaktycznie, jak i w celu leczenia kulawych krów. Najlepsze efekty osiąga się, jeśli współpraca z korektorem racic oparta jest o cykliczne wizyty w stosunkowo krótkich odstępach czasu, czyli serwis. Dzięki szybkiej reakcji hodowca może zminimalizować straty jakie powodują kulawizny w jego stadzie. Porównanie wydajności krowy podczas choroby i wyleczonej pokazują, że są one znaczne. Dzięki takiej organizacji współpracy z korektorem racic można szybko leczyć krowy, u których stwierdzono problemy z lokomocją. Jednocześnie możliwe jest ograniczanie skali przyszłych problemów poprzez prowadzenie profilaktycznej korekcji racic zawsze w najbardziej odpowiednim z punktu widzenia fizjologii i stanu zwierzęcia momencie. Dzięki analizie danych zarejestrowanych w ramach projektu „CGen korekcja” możliwe jest wskazanie początku laktacji jako kluczowego okresu, w którym stwierdza się większą częstotliwość występowania schorzeń. Korekcja racic wykonana profesjonalnie i we właściwym momencie może im zapobiec. Hodowca musi mieć jednak świadomość w jaki sposób wskazywać osobniki, które wymagają interwencji korektora.

Ocena lokomocji to tylko pierwszy krok

Ważnym elementem kontroli stanu racic krów w stadzie jest obserwacja zwierząt. Często polecanym sposobem wyszukiwania kulawych krów jest ocena lokomocji w skali pięciostopniowej, gdzie 1 oznacza postawę normalną, a 5 ostrą kulawiznę. Metoda oparta jest o obserwację postawy zwierząt podczas stania oraz w ruchu. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że ze względu na konieczność obserwacji zwierząt w dwóch różnych sytuacjach, system ten zapewnia właściwą dokładność tylko wtedy, gdy poświęca się dużą ilość czasu. Praktyka pokazuje, że w wielu stadach, szczególnie dużych, jest to czynnik ograniczający skuteczność tej metody w wykrywaniu krów cierpiących z powodu schorzeń racic. Oczywiście stosowanie tej metody w oborach uwięziowych jest niemal niemożliwe.

Mobilność jako sposób wskazania krów wymagających leczenia

W celu zwiększenia skuteczności wykrywania zwierząt z chorobami racic opracowano „pięć punktów oceny mobilności krów”. Metoda ta jest rozszerzeniem oceny lokomocji i znacznie poprawia jej dokładność w wykrywaniu problemów nawet w sytuacjach, gdy czas poświęcany na obserwację zwierząt jest stosunkowo krótki. Hodowcy, którzy rozpoczęli jej stosowanie mogą się pochwalić niższym procentem chorych racic w stadzie, potwierdzonymi wynikami korekcji racic, dzięki szybszemu kierowaniu kulawych krów na terapię i wyższej jej skuteczności. Metoda pozwala też łatwo wychwycić sytuacje, gdy zwierzę kuleje, ale nie ma to związku ze stanem racic, a na przykład z uszkodzeniem stawu, co nie jest możliwe podczas oceny lokomocji.

Pierwszym elementem wykorzystywanym w „pięciopunktowej ocenie mobilności” jest lokomocja. Stosowana skalę można znacznie uprościć tak, że krowy umiarkowanie lub mocno kulawe otrzymują ocenę „1”, natomiast pozostałe ocenę „0”, co ogranicza znacznie wad tej metody. Według tej samej skali ocenia się też pozostałe elementy. Wtedy ocena „1” oznacza nie-

lega kontroli jest „tańczenie krów”, czyli przestępowanie z nogi na nogę podczas stania przy stole paszowym. Po przeprowadzeniu oceny mobilności sumuje się uzyskane wartości. Jeśli zwierzę otrzyma 3, lub więcej punktów oznacza to konieczność reakcji. Taki osobnik powinien być niezwłocznie kierowany do terapeutycznej korekcji racic.

Aplikacja „CGen korekcja” nowoczesnym narzędziem w pracy korektora

W stadach, w których prowadzony jest serwis korekcyjny, szczególnie doceniane są możliwości oferowane przez aplikację „CGen korekcja”, służącą do rejestracji diagnoz podczas korekcji racic. Korektorzy racic za szczególnie ważny uważają bieżący dostęp do historii zgłoszeń dla każdego zwierzęcia. Dzięki temu dużo łatwiejsza staje się ocena skuteczności podjętego leczenia, a także ustalenie dalszego postępowania z daną sztuką. Ułatwia to przede wszystkim pracę ze zwierzętami, które cierpią z powodu schorzeń racic znacznie częściej niż inne.

Analiza danych kluczem do sukcesu

Aplikacja „CGen korekcja” to także potężne źródło informacji dla hodowcy. Generowane po każdej wizycie korektora zestawienie pokorekcyjne zawiera informacje o diagnozach i zabiegach wykonanych u każdego zwierzęcia. Krowy u których założono opatrunek lub blok są odpowiednio oznaczone, a także prezentowana jest informacja o terminach w jakich należy podjąć jakieś działanie, np. zmienić bandaż. Dla wielu hodowców najważniejszym elementem zestawienia pokorekcyjnego jest podsumowanie wizyty. Aplikacja opracowana przez Centrum Genetyczne PFHBiPM jest jedynym rozpowszechnionym na polskim rynku narzędziem, które bezpłatnie oferuje taką funkcjonalność. Oprócz funkcji wykorzystywanych w wielu przypadkach do rozliczeń, czyli sumowaniu liczby opatrunków, bloków i poszczególnych rodzajów zgłoszeń, prezentowane są dane które wykorzystuje się w zarządzaniu stadem. Wyliczana jest liczba i procent zwierząt oraz nóg chorych. Dzięki temu już za jednym spojrzeniem wiadomo jaki jest status zdrowotny racic w stadzie. Kolejnym elementem na który warto zwrócić uwagę jest częstotliwość występowania poszczególnych schorzeń. Dopiero znając główny problem dotyczący dane stado, można planować działania zaradcze, gdyż poszczególne jednostki chorobowe mają różne przyczyny.

pożądane zmiany, natomiast „0” – sytuację normalną. Kontroli podlegają osobno trzy punkty, które są dobrymi wskaźnikami występowania schorzeń racic. Pod kątem niekorzystnych zmian ocenia się odchylenie tylnych kończyn od osi kręgosłupa, koronkę racycy oraz stan skóry wokół racycy. Piątym elementem, który pod-

Zestawienie pokorekcyjne podstawą bieżących działań

Analiza danych zebranych w ramach projektu „CGen korekcja” pokazuje, że ponad połowa przypadków chorobowych jest spowodowana schorzeniami infekcyjnymi. Nie oznacza to jednak, że w każdym stadzie ukierunkowanie profilaktyki na ograniczanie zakażeń będzie efektywne. To może zapewnić tylko analiza aktualnej sytuacji w stadzie. Porównując dwa przykładowe zestawienia pokorekcyjne w których procent chorych krów jest zbliżony do średniej krajowej (>40%) wydaje się, że sytuacja w tych dwóch stadach jest jednakowa. Jeśli jednak spojrzymy na szczegóły to okaże się, że w pierwszym przypadku głównym problemem jest dermatitis digitalis (DD), więc hodowca powinien przywrócić się warunkom higienicznym w oborze i przeanalizować stosowany program kąpieli racic. W drugim stadzie pomimo identycznej ilości chorych zwierząt problem jest zupełnie inny. Dominującym schorzeniem jest tu choroba linii białej (WL). Oznacza to, że czynnikami odpowiedzialnymi za kulawizny w tym stadzie mogą być niezbilansowane żywienie, śliskie podłogi, czy też inne czynniki mechaniczne (kamienie itp.). Jeśli w obu przypadkach hodowcy zwiększyliby częstotliwość kąpieli racic, to w drugim stadzie prawdopodobnie nie przyniesie to oczekiwanego efektu.

Raport „CGen korekcja” materiałem do szerokiej analizy

Kolejnym przydatnym narzędziem dla hodowcy jest raport generowany na podstawie danych zbieranych za pomocą aplikacji „CGen korekcja” w określonym czasie. Hodowcy aktualnie uczestniczący w projekcie otrzymają wkrótce raporty za rok 2018. Oprócz zebrania i przedstawienia informacji dostępnych w podsumowaniach zestawień pokorekcyjnych w przystępnej formie graficznej, raporty umożliwiają szerszą analizę problemów. Bardzo ważnym elementem jest przedstawienie zachorowalności i dominujących grup schorzeń w poszczególnych laktacjach, a także w kolej-

nych fazach laktacji. Wyniki analiz przeprowadzonych w ramach projektu „CGen korekcja” wskazują, że w krajowej populacji zdrowotność racic pogarsza się wraz z wiekiem krowy. Jeśli w danym stadzie najwyższą zachorowalność stwierdza się u pierwiastek, jest to jasny sygnał do przeprowadzenia zmian w zarządzaniu tą grupą zwierząt. Może to też być wskazanie do kontroli stanu jałówek. Mamy nadzieję, że informacje przekazane w takiej formie ułatwią hodowcom wskazanie najważniejszych problemów w ich stadach, a także znalezienie najskuteczniejszych rozwiązań.

Przyszłość w genetycznym doskonaleniu zdrowia racic

Działania realizowane w ramach projektu „CGen korekcja” w niedalekiej przyszłości otworzą kolejną drogę do poprawy zdrowotności racic. Analizy przeprowadzone dotychczas przez zespół Centrum Genetycznego wskazały, że odporność krów rasy polskiej holsztyńsko-fryzyskiej na DD, czyli schorzenie które dotyka 20% z nich, jest odziedziczalna. Dalsze gromadzenie danych i przeprowadzenie analiz dla pozostałych schorzeń umożliwi opracowanie i wdrożenie indeksu zdrowotności racic. Pozwoli on na jednoczesne doskonalenie odporności na wszystkie uwzględnione w nim schorzenia racic, a w ten sposób prowadzenie selekcji bezpośredniej w kierunku ograniczenia ich występowania. Wartość indeksu będzie mogła być podstawą wyboru jałówek do dalszej hodowli, a także doboru par do kojarzeń. Podatność krów na schorzenia racic ma częściowo podłoże genetyczne, co udowadniają doświadczenia między innymi z krajów skandynawskich pokazujące widoczną skuteczność pracy hodowlanej w tym obszarze. W ramach projektu „CGen korekcja” przykładamy wiele uwagi by gromadzone przez korektorów dane były wysokiej jakości. Ich analiza potwierdza, że mogą one stanowić podstawę oceny genetycznej w krajowych warunkach.

Warto podkreślać, że schorzenia racic generują znaczne, choć w dużej mierze niewidoczne na pierwszy rzut oka koszty. Ograniczenie strat ekonomicznych wynika-

jących ze słabej zdrowotności racic jest w rękach hodowcy. Współpraca z profesjonalnym korektorem racic korzystającym z nowoczesnych narzędzi informatycznych znacznie ułatwia to zadanie. Analiza danych zbieranych za ich pomocą pomaga hodowcy w podejmowaniu trafnych decyzji i ocenie postępów. Połączenie dbałości o odpowiedni dobrostan zwierząt oraz możliwości oferowanych przez genetykę jest kluczem do suk-

cesu finansowego. Aktualne informacje o korzyściach jakie hodowcy mogą uzyskiwać dzięki realizacji projektu „CGen korekcja” zamieszczone są na stronie internetowej www.cgen.pl/korekcja

*Krzysztof Bączkiewicz, Centrum Genetyczne Polskiej Federacji Hodowców Bydła i Producentów Mleka
Karol Jaroch, Korekcja Racic Karol Jaroch
Streszczenie wykładu, który odbył się na targach FERMA 2019*

REKLAMA

PPHU

ASPOL

W ofercie :

- Zakuwanie węży hydraulicznych
- Części do ciągników i maszyn rolniczych
- Oleje i smary
- Łożyska

W WARYŃSKI
Origin

Zapraszamy do odwiedzin sklepu internetowego
www.aspol.agro.pl

Świątniki 61
95-200 Pabianice
tel. 782 061 000

TU KUPISZ
ORYGINALNE CZĘŚCI **URSUS**

URSUS

UBEZPIECZENIA OBOWIĄZKOWE DLA ROLNIKÓW

W jakim celu został wprowadzony przymusowy charakter dla niektórych rodzajów ubezpieczenia?

Można wiele mówić na temat konieczności zabezpieczenia swojego zdrowia i majątku poprzez zakup polisy u ubezpieczyciela. Z przymusem zawarcia ubezpieczenia wiąże się również inna kwestia. Mianowicie, priorytetem jest społeczna potrzeba zabezpieczenia osób poszkodowanych na skutek zdarzeń o charakterze często przypadkowym lub żywiołowym, czyli takich na które poszkodowany nie miał wpływu. Do takich wniosków społeczność doszła już w XVII w. Pierwsza próba wprowadzenia obowiązku ubezpieczenia posiadanych nieruchomości od ognia datowana jest na rok 1685, kiedy to elektor pruski Fryderyk Wilhelm utworzył „publicznoprawny zakład ubezpieczeń od ognia”.

Najbardziej rozpowszechnionymi ubezpieczeniami obowiązkowymi są: OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, OC rolnika i ubezpieczenie budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego. Warunki dotyczące zakresu tych ubezpieczeń określone zostały w Ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Co to oznacza dla ubezpieczonych lub poszkodowanych? Zarówno dla ubezpieczonych, jak i dla poszkodowanych oznacza to, że żaden z zakładów ubezpieczeń nie może dobrowolnie kształtować własnych warunków ubezpieczenia. Ważne jest również, że stanowi to gwarancję otrzymania rekompensaty za poniesioną stratę majątkową czy uszczerbek na zdrowiu.

Wprowadzenie powszechnego obowiązku ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej i budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego ma szczególne znaczenie dla rolników, dla których gospodarstwo jest nie tylko miejscem do życia lecz także źródłem utrzymania rodziny.

Przed czym zatem chronią rolnika ubezpieczenia obowiązkowe?

Zakres ochrony odpowiedzialności cywilnej rolnika jest bardzo szeroki, gdyż zakład ubezpieczeń zapłaci każdemu poszkodowanemu za doznaną szkodę, którą rolnik (lub osoba z nim mieszkająca czy też pracownik rolnika) wyrządzi w związku z posiadaniem gospodarstwa rolnego.

Maksymalna odpowiedzialność za szkody spowodowane z tytułu OC rolnika, w jednym zdarzeniu wynosi: 5 mln euro w przypadku szkód na osobie i 1 mln euro w przypadku szkód w mieniu. Obowiązek zawarcia umów obowiązkowych ubezpieczeń powstaje w dniu objęcia w posiadanie gospodarstwa rolnego.

Drugą obowiązkową umową ubezpieczenia jest ubezpieczenie budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych. Ubezpieczeniu podlegają wszystkie budynki o powierzchni powyżej 20 m², z wyłączeniem budynków, których stan techniczny osiągnął 100% normy zużycia, budynków przeznaczonych do rozbiórki, namiotów i tuneli foliowych. Zakład ubezpieczeń wspólnie z rolnikiem ustala wartość budynku do ubezpieczenia – w wartości nowej lub z uwzględnieniem stopnia zużycia. Budynki ubezpieczone są od skutków zdarzeń wyszczególnionych i zdefiniowanych w ustawie, takich jak: ogień, huragan, powódź, podtopienie, deszcz nawalny, grad, opady śniegu, piorun, eksplozja, obsunięcie się ziemi, tąpnięcie, lawina i upadek statku powietrznego. Obowiązek zawarcia takiej umowy ubezpieczenia powstaje z dniem pokrycia budynku dachem.

Umowy ubezpieczenia OC rolnika oraz budynków rolniczych są zawierane na okres 12 miesięcy i ulegają automatycznemu przedłużeniu na rok kolejny, jeżeli najpóźniej na jeden dzień przed końcem okresu ubezpieczenia nie zostało złożone pisemne wypowiedzenie i składka została opłacona w całości. Brak zawarcia umowy obowiązkowego ubezpieczenia skutkuje nałożeniem na rolnika kary.

Mając na uwadze obowiązkowy charakter opisanych powyżej ubezpieczeń Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW” przygotowało dla rolników atrakcyjną ofertę ubezpieczenia. Zgodnie z zasadami funkcjonowania towarzystw ubezpieczeń wzajemnych każdy ubezpieczający staje się członkiem Towarzystwa i może korzystać z przywilejów płynących z wzajemności ubezpieczeniowej jak na przykład zniżki za staż członkowski i przynależność do Związku Wzajemności Członkowskiej.

Pamiętajmy! Niezależnie od tego czy ubezpiecze-

nie jest obowiązkowe, czy nie – warto się ubezpieczyć. Zabezpieczenie prowadzonego własnego gospodarstwa rolnego przed negatywnymi skutkami zdarzeń losowych winno być priorytetem każdego rolnika.

TOWARZYSTWO
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH
T U W

Zapraszamy do naszego Biura i Oddziałów.

Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW”

Biuro Regionalne w Łodzi

ul. Swojska 4, 91-342 Łódź

tel. 42 640-69-80

e-mail: lodz@tuw.pl

www.tuw.pl

Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW” jest instytucją partnerską w ogólnopolskim programie Karta Dużej Rodziny wspierającym rodziny z co najmniej trójką dzieci. Na podstawie imiennej ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny TUW „TUW” udziela ubezpieczającym się rodzinom wielodzietnym do 15% zniżki w ubezpieczeniach komunikacyjnych oraz do 30% zniżki w zakresie ubezpieczeń: mieszkań, domów, gospodarstw rolnych i następstw nieszczęśliwych wypadków. Jest to wyraz prospołecznej i prorodzinnej działalności TUW „TUW” - najstarszego w Polsce towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych założonego w 1992 roku.

A wszystko w myśl zasady: „Ubezpieczajmy się u siebie”.

ŚWIEŻE I ZDROWE BO ZE ZJAZDOWEJ

Dynia - królowa jesieni

Dynia to chyba jedno z bardziej niedocenionych, jesiennych warzyw, a dające przecież tak mnóstwo kulinarnych możliwości. Nie tylko pięknie wygląda, ale i świetnie smakuje. To uniwersalne warzywo sprawdza się zarówno w daniach słodkich, jak i słonych, w ciastach i deserach, zupach i daniach głównych. Dynia doskonale nadaje się na przetwory, świetnie się też przechowuje, a więc korzystać z niej można przez całą zimę.

Widać, że warzywo to zyskuje na popularności bo pojawiają się coraz nowsze odmiany i znacznie też wydłuża się okres jej produkcji i sprzedaży. Odmiany różnią się nie tylko wyglądem, kolorem, ale i smakiem. Obok najpopularniejszej polskiej dyni o pomarańczowej grubej skórce, kupimy dynię Makaronową, Hokkaido, Muskat, Piżmową, Prowansalską dynię muszkatołową czy dynię Acorn. Warzywo to polecane jest szczególnie osobom będącym na dietach odchudzających, ze względu na niskokaloryczność oraz dużą zawartość błonnika pokarmowego. Zawiera w sobie dużo cennego B-karotenu (im bardziej pomarańczowa odmiana, tym go więcej), któremu przypisuje się

właściwości przeciwnowotworowe. Bogata jest również w białko, ma sporo potasu, wapnia, fosforu oraz witamin A, C, E, i z grupy B. Dynia wzmacnia układ odpornościowy oraz działa odkwaszająco na organizm. Jest lekkostrawna, dlatego polecana jest dla małych dzieci i osób mających problemy żołądkowe.

Bardzo zdrowe są również pestki dyni. To prawdziwa bomba, jeśli chodzi o zawartość manganu, fosforu, magnezu i cynku. Powinny więc znaleźć się na stałe w diecie dodane do sałatek, pieczywa, czy spożywane same jako przekąska. Warto wspomnieć, że zawierają mnóstwo cennych nienasyconych kwasów tłuszczowych. Olej z pestek dyni jest drogocennym produktem stosowanym w leczeniu miażdżycy, ma działanie

przeciwzapalne, do tego wspaniale komponuje się z wszelkimi sałatkami. Zapach i smak oleju dyniowego jest lekko orzechowy, przyjemny. Powinno się go używać do gotowanych warzyw, a także potraw przygotowywanych na zimno. Można go stosować zarówno do dań słodkich, jak i wytrawnych.

Należy zaznaczyć, że o smaku dyni w dużej mierze decyduje sposób jej przygotowania. Surowy miąższ

ZUPA KREM Z PIECZONEJ DYNI z mleczną pianką z nutą pomarańczową i masłem szafranowym

Składniki

1,2 kg dyni (zważonej po obraniu i usunięciu nasion)
sól morską, 2 łyżki oliwy extra vergine lub oleju z orzechów włoskich/ z pestek dyni
1 szklanka mleka, 1 szklanka bulionu jarzynowego, 1/3 szklanki soku pomarańczowego
Do podania

Świeżo zmielony pieprz np. kolorowy, pianka z mleka, masło szafranowe: 40g masła i 2-3 gałązki szafranu, pieczywo - opcjonalnie

Przygotowanie

- Piekarnik nagrzać do 200 stopni C. Dużą blachę wyłożyć papierem do pieczenia. Dynię opłukać, pokroić na kilka mniejszych kawałków, obrać ze skóry i usunąć pestki wraz z otoczkami. Pozostawić sam miąższ.
- Następnie dynię pokroić na 2 cm kostkę, oprószyć solą morską, włożyć do miski, skropić oliwą lub olejem i wymieszać. Wyłożyć na blachę i wstawić do piekarnika. Piec ok. 45 minut, uważając aby dynia się nie przypaliła.
- Upieczoną dynię włożyć do pojemnika blendera, dodać ubite mleko (połowę ilości), gorący bulion, sok pomarańczowy i zmiksować na gładki krem na najwyższych obrotach miksera. W razie potrzeby doprawić solą.
- Przygotować masło szafranowe: na małej patelni roztopić masło, włożyć gałązkę szafranu i smażyć na małym ogniu przez kilka minut, aż szafran stanie się chrupiąca.
- Podgrzaną zupę naleć do miseczek, udekorować pianą z mleka, polać masłem szafranowym ze smażoną szafranem i posypać świeżo zmielonym pieprzem kolorowym.

jest raczej wodnisty i pozbawiony smaku. Dopiero po ugotowaniu, upieczeniu bądź smażeniu, a także doprawieniu i wkomponowaniu w danie, dynia nabiera smaku i charakteru. Tartą surową dynię można wykorzystać np. do placków, a usmażoną lub ugotowaną w kawałkach np. do makaronu, dań jednogarnkowych. Często wykorzystywane jest też puree z pieczonej dyni.

Dynia to również najbardziej znany symbol święta Halloween. Odpowiednio dobrana, z ciekawie wyciętym wzorem i zapaloną wewnątrz świeczką, sprawi, że będzie pięknie świecąca dekoracją,

RISOTTO Z KURCZAKIEM I DYNIĄ

Aromatyczne i kremowe risotto z kurczakiem i dynią doprawione kurkumą i curry w proszku

Składniki

200 g fileta z kurczaka, 1 szklanka obranej i pokrojonej w kosteczkę dyni, ok. 500 ml bulionu drobiowego, 200 ml mleka, 2 łyżki masła, 1 cebulka szalotka, 100 g ryżu do risotto (arborio) 1 łyżeczka przyprawy curry w proszku, 1/2 łyżeczki kurkumy, 1/4 szklanki białego wina,

25 g tartego parmezanu lub grana padano, 4 łyżki posiekanych liścików bazylii

Przygotowanie

- Fileta z kurczaka pokroić w kosteczkę. Przygotować dynię (obrać i pokroić w kostkę). Zagotować bulion i trzymać na małym ogniu. Mleko podgrzać.
- Roztopić 1 łyżkę masła w szerokim garnku lub na patelni i dodać pokrojoną w kosteczkę cebulę. Smażyć na małym ogniu co chwilę mieszając, aż cebulka się zeszkli, ale nie będzie zmieniona, przez około 5 minut.
- Dodać kurczaka, posolić go i obsmażyć z każdej strony. Dodać pokrojoną w kosteczkę dynię, wymieszać i smażyć przez ok. 1 minutę. Następnie dodać ryż i mieszając podsmarzyć przetok, 1-2 minuty. Dodać przyprawę curry oraz kurkumę, wlać wino i odparować. Zacząć stopniowo wlewać mleko, a później bulion, po około pół szklanki, za każdym razem mieszając. Kiedy ryż wchłonie całkowicie jedną porcję płynu, wtedy dodać kolejną. Gotować w ten sposób risotto przez ok. 15-17 minut, wlewając kolejne porcje płynu i co chwilę mieszając. Na koniec ryż ma być ugotowany al dente i może pozostać trochę niewykorzystanego bulionu.
- Odstawić z ognia, przykryć i odczekać 1 minutę. Dodać pozostałą łyżkę masła, większość parmezanu i połowę posiekanej bazylii, wymieszać. W razie potrzeby doprawić solą. Wyłożyć na talerze, posypać resztą parmezanu i bazylii.

a nasze wnętrza i otoczenie staną się cieplejsze i bardziej klimatyczne. **Sezon na dynię trwa, dlatego i w Twoim domu powinny zagościć potrawy z dyni!**

Zapraszamy na Zjazdową po piękne, kolorowe, duże, małe i w różnych odmianach dynie - królowe jesieni!

Tekst i zdjęcia: Rynek Hurtowy „Zjazdowa” S.A.

Źródło przepisu: www.kwestiasmaku.com

Łódzki Rynek Hurtowy Zjazdowa S.A.

ul. Budy 4 91-610 Łódź tel.: 42 650 87 02 marketing@zjazdowa.com.pl <http://www.zjazdowa.com.pl>

Dobre, bo polskie!

„Łódzkie Święto Owoców i Warzyw”

„Łódzkie Święto Owoców i Warzyw” wydarzenie zorganizowane przez Izbę Rolniczą Województwa Łódzkiego odbyło się w ostatnią niedzielę sierpnia przy okazji Festynu Dożynkowego Rady Osiedla „Dolina Łódki” i Łódzkiego Rynku Hurtowego „Zjazdowa” S.A.

W tym roku Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego przygotowała wydarzenie promujące polskie owoce i warzywa. Warto wspomnieć, że w poprzednich latach Izba promowała również polską wieprzowinę, zboża, a także wyrobu mleczarskie pod hasłem PRODUKT POLSKI. To bardzo ważna akcja, zwracająca uwagę konsumentowi na polskie produkty oraz na potrzebę ich prawidłowego oznaczania w sklepach.

„Łódzkie Święto Owoców i Warzyw” sfinansowany zostało z Funduszu Promocji Owoców i Warzyw. W ramach tego projektu, w celu promowania wśród Polaków spożycia owoców i warzyw oraz jego przetworów poprzez zwiększenie udziału ich spożycia w codziennej diecie,

odbyła się degustacja owoców i warzyw oraz produktów, które w swoim składzie mają owoce i warzywa. Owoce i warzywa roznoszone wśród uczestników festynu cieszyły się dużą popularnością, tym bardziej, że stanowiły orzeźwienie w czasie upalnej sierpniowej soboty. Uczestnicy imprezy mieli również okazję degustować wyśmienitą zupę grochową, bigos, szaszłyki z papryką, pieczarką i cebulką, pierogi z owocami, sałatki i surówki warzywne, jabłecznik, kruchy placek z owocami, które cieszyły się dużym powodzeniem. Pełne tace z pysznościami noszo-

ne przez hostessy znikały bardzo szybko. Uczestnicy mogli również spróbować tłoczonych soków owocowych z polskich jabłek i brzoskwiń. Nie mniejszym zainteresowaniem wśród dorosłych i dzieci cieszyły się konkursy zorganizowane przez Izbę Rolniczą Województwa Łódzkiego. Do wygrania były atrakcyjne nagrody, zatem chętnych do wspólnej zabawy nie brakowało. Dzieci miały okazję sprawdzić się m.in. w zagadkach owocowo-warzywno-roślinnych, np. „Skórka fioletowa, a miąższ pod nią złoty, smakuje wybornie, wszyscy wiedzą o tym” – śliwka, „Na zagonie złota głowa, smaczne pestki w sobie chowa” – dynia, „Dobra gotowana i dobra surowa, choć

nie pomarańcza, jest pomarańczowa. Kiedy za zielony pochwycisz warkoczki i pociągniesz mocno, wnet z ziemi wyskoczy” – marchewka.

A dorośli? Dorośli odpowiadali na pytanie, które czasami wcale nie były łatwe. „Główne owoce eksportowane z Polski i które miejsce zajmujemy w Europie?” czy „Jaki udział w krajowej produkcji zajmują warzywa?”

Część artystyczną wydarzenia uświetniły występy zespołów ludowych, natomiast zespół „Amol Band” zagrał covery światowych przebojów, co było okazją do wspólnego tańca. W „Łódzkim Święcie Owoców i Warzyw” wzięło udział ponad 1500 osób. Zarówno pogoda jak i humor uczestników w pełni dopisały. **Do zobaczenia za rok!**

Beata Gregorczyk-Rzewuska

CIEKAWOSTKI

Jakie są główne owoce eksportowane z Polski i które miejsce zajmujemy w Europie?

Głównymi owocami eksportowanymi z Polski są jabłka, stanowiące 28% produkcji tych owoców w całej Unii. Dominujemy również w produkcji wiśni, truskawek i niektórych owoców jagodowych, szczególnie malin - ich produkcja zwiększyła się w ostatnich latach o około 2,5 razy. Obecnie wśród dostawców owoców na unijny rynek zajmujemy trzecie miejsce za Francją i Grecją i jednocześnie jesteśmy

największym producentem owoców z naszej strefy klimatycznej, biorąc pod uwagę kraje UE.

Jaka dawka dzienna owoców i warzyw jest zalecana?

Wszyscy wiedzą, że warzywa i owoce mają korzystny wpływ na nasze zdrowie. Zalecenia żywieniowe, niezależnie od kraju w którym je opracowano, nakazują nam jedynie dużej ilości tych produktów – co najmniej 3 porcje warzyw plus 2 porcje owoców dziennie. Nie każdy jednak wie, jaka ilość stanowi jedną porcję.

W których owocach i warzywach znajdziemy naj-

więcej witaminy C?

Witamina C – szczególnie bogate w nią są czarne porzeczki, truskawki, poziomki oraz jarmuż, papryka czerwona i liście pietruszki (natka). Witamina ta ma duży wpływ na odporność organizmu, jest bardzo ważnym antyoksydantem, poprawia wchłanianie żelaza z diety, co zapobiega niedokrwistości oraz bierze udział w syntezie kolagenu - związek ten spełnia ważną rolę w wielu tkankach organizmu – występuje m.in. w skórze i dzięki niemu skóra jest napięta i dobrze nawilżona, w chrząstkach stawowych oraz w rogówce oka.